

культура

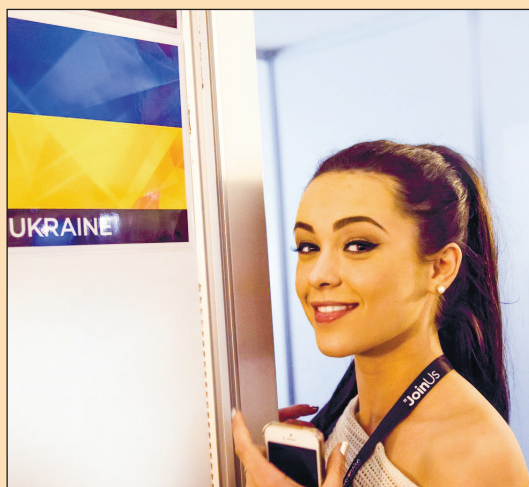

щоп'ятниці

всеукраїнський тижневик 31 грудня 2015 р.

і життя

Зіркові вітання

стор. 3

Різдво у місті Лева

стор. 12

«Дивлюсь я на небо»

стор. 16

стор. 5

Новий рік між двома дзвіницями – 2016

фотоколлаж Романа РАТУШНОГО

редактор
Євген БУКЕТ

актуально

ДЕНЬ СОЛІДАРНОСТІ АЗЕРБАЙДЖАНЦІВ

У Києві відбулися урочистості до Дня солідарності азербайджанців світу. У святкуванні взяли участь представники дипломатичного корпусу, громадських організацій національних меншин України та відомі культурні діячі.

Із державним святом представників азербайджанської громади привітав заступник міністра культури України з питань європейської інтеграції Андрій Вітренко.

Після офіційних заходів відбувся святковий концерт. На ньому виступили солісти Національної опери України, муніципального театру «Київ», народного ансамблю пісні і танцю «Азербайджан», народний ансамбль пісні і танцю «Іберія» та творчі колективи столичних шкіл.

Фото Олени ХАЛІМОН

СЕНЦОВ МОЖЕ ОТРИМАТИ ШЕВЧЕНКІВСЬКУ ПРЕМІЮ

Фільми «Гамер» та «Носоріг» кримчанина-політв'язня Олега Сенцова висунуті на здобуття Національної премії України імені Тараса Шевченка.

Кандидатуру режисера О. Сенцова подала Національна спілка журналістів України.

У 2012-му режисер дебютував із своїм першим повнометражним фільмом «Гамер» на міжнародному фестивалі в Роттердамі. «Гамер» — це стрічка про хлопців-геймерів. Бюджет склав 20 000 доларів і ролі в ньому грали справжні геймери. У тому ж 2012 році картина отримала премію Гільдії кінознавців та кінокритиків на фестивалі «Дух вогню» в Ханті-Мансійську. У 2013-му на кінофестивалі в Одесі Олег Сенцов презентував свій новий проєкт — «Носоріг» (не закінчений). Його основні події відбуваються на початку 90-х у бандитському середовищі.

11 травня 2014 року співробітники російських окупаційних силових структур затримали Олега Сенцова в Сімферополі. Йому було пред'явлено звинувачення у підготовці терористичного акту. Багато відомих українських, російських та іноземних діячів кіно та театру виступають за звільнення Олега Сенцова і вважають його затримання незаконним. Під зверненням підписалися європейські режисери, продюсери, актори Педро Альмодовар, Акі Каурісмякі, Даніель Ольбрихський, Фолькер Шльондорф, Бела Тарр, Бертран Таверньє, Анджей Вайда, Вім Вендерс, Кшиштоф Зануссі та інші.

«25 серпня 2015 р. у Ростові-на-Дону Олега Сенцова було засуджено до 20 років позбавлення волі з відбуванням покарання у колонії суворого режиму. Вважаємо, що він заслуговує нагородження Національною премією, яка є відзнакою за діяльність, спрямовану на розвиток і надбання українського народу, утвердження високих гуманістичних ідеалів, збагачення історичної пам'яті народу, його національної свідомості і самобутності, спрямовану на державотворення і демократизацію українського суспільства», — вказано у листі-поданні Національної спілки журналістів України.

Вікторія ЧОРНОМОРСЬКА

Юна переселенка з Криму показала світові іншу Україну

Короткометражна стрічка «Piano for Peace» («Піаніно для миру»), що розповідає про українську піаністку Христину Михайличенко, здобула перемогу на Міжнародному фестивалі миру і кіно «International Peace & Film Festival».

Про це повідомлено на офіційному сайті фестивалю.

Картина змагалася в категорії «Студентський фільм». Режисер стрічки — американський старшокласник, уродженець України Максим Риков.

«Як тільки було оголошено, що молоді талановиті музиканти з України виступатимуть у США з посланнями миру, Макс Риков одразу скористався можливістю, щоб приєднатися до них і зробити фільм, завдяки якому їхні меседжі вийдуть за межі відведених залів», — йдеться на сайті фестивалю «International Peace & Film Festival». Своєю роботою юний режисер спробував змінити загальну репутацію України як зони військових страждань і показав її Батьківщиною справжніх талантів.

Головною героїнею стрічки Максима стала 10-річна переселенка з Криму Христина Михайличенко. У п'ять років вона здобула титул найкращої піаністки півострова серед дітей, а в сім уже зіграла свій перший сольний концерт. Одне з найбільших досягнень Христини — перемога на Міжнародному конкурсі юних піаністів, який

Фото Олени ХАЛІМОН

Христина МИХАЙЛИЧЕНКО

відбувся в січні нинішнього року у Нідерландах.

На думку мами дівчинки, Наталії Михайличенко, завдяки фільму «Piano for Peace» люди в усьому світі зможуть по-іншому поглянути на Україну.

«Вони побачать Україну як державу, в якій є чудові діти, що люблять свою країну, хочуть бути її майбутнім. Укра-

їна — це не тільки війна, це земля генетично здорової й талановитої нації», — розповіла вона журналістам інформаційного агентства «Крим. Реаліі».

«Мені музика допомагає, бо вона абсолютно різна: є сумні п'єси, є ліричні п'єси, є дуже веселі, радісні. І коли ми переїжджали з Криму на Київщину, в мене була програма з веселих і радісних творів.

Я підтримувала себе і маму з татом, що все буде добре... Адже кожен концерт для мене — це велике свято. Головне — дарувати людям радість, емоцію в музиці. Я хочу, щоб після кожного концерту, на якому я грала, люди виходили з зали з усмішкою й добрим серцем», — каже Христина Михайличенко.

Також у фільмі Максима Рикова «Piano for Peace» грають 16-річний піаніст Євген Моторенко та український музикант Дмитро Суховієнко. 12-хвилинна стрічка знята під час їхніх гастролей у США

Кадр із фільму «Piano for Peace»

влітку цього року. За словами матері режисера Анни Рикової, головні герої короткометражної стрічки виступили з концертом навіть у штаб-квартирі Світового банку у Вашингтоні. Також у картині використані кадри з подій Революції Гідності.

Підготувала Людмила ШЕВЧЕНКО

ПРИНАГІДНО

Христина Михайличенко народилася 28 липня 2005 року у Сімферополі, з 2011-го бере участь у музичних конкурсах та фестивалях. 2011 року — лауреат диплома I ступеня Всеукраїнського конкурсу «Юний віртуоз» (м. Сімферополь) та володар диплома «приз Надія» восьмого Міжнародного конкурсу імені Алемдара Караманова (м. Сімферополь), дипломант міжнародного конкурсу «Романтизм: витоки і горизонти» пам'яті А. Караманова (Москва-Крим), 2012 — лауреат диплома I ступеня Всеукраїнського конкурсу юних піаністів імені Ф. Шопена (м. Сімферополь), 2013 — лауреат диплома I ступеня п'ятого Міжнародного музичного конкурсу «Сходження» (м. Ялта).

Нагороджена спеціальним призом виступу з Севастопольським муніципальним симфонічним оркестром у сезоні 2013/2014 років.

Декомунізація триває

Артемівськ стане Бахмутом, Кіровоград називатиметься Інгульськом, Держинськ — Торецьком, а Іллічівськ — Чорноморськом.

Крім цього, нові назви отримають ще 104 села, селища та райони, серед яких аж 18 із іменем Ілліча або Леніна. Таке рішення парламентського комітету в рамках втілення реформи з декомунізації.

Комітет Верховної Ради України з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого само-

врядування за участю представників Українського інституту національної пам'яті розглянув пропозиції органів місцевого самоврядування та місцевих державних адміністрацій щодо перейменування населених пунктів та районів.

«Ключовими для ухвалення рішення про нову назву на засіданні комітету були позиції місцевої громади», — зазначив голова Інституту національної пам'яті Володимир В'ятрович.

Із 121 подання, що надійшло комітету, його члени погодили 108 нових назв

(їхній перелік розміщено на сайті Українського інституту національної пам'яті). Щодо 13 подань комітет звернеться до місцевих рад із пропозицією повернути собі історичні назви або врахувати рекомендації експертів УІНП.

До 21 лютого парламент України на підставі подань місцевих громад має визначитися із новими назвами для 941 населеного пункту: 32 міст, 56 селищ міського типу, 118 селищ та 735 сіл.

Семен ВАСИЛЕНКО,
за матеріалами УІНП

редактор
Світлана СОКОЛОВА

наголос

■ ЗІРКОВІ ВІТАННЯ

Наталія Могилевська:

— Я вірю, що якщо загадати бажання опівночі, то воно обов'язково збудеться. Бажаю щастя!

Марічка Яремчук:

— Я надзвичайно люблю українську поезію. Дуже подобається український одяг, який нині надто популярний. Отож зичу авторам «Культури і життя» приділити увагу цій темі, бо нерозкриті факти про його походження, візерунки на ньому вражають. Нащадки мають знати секрети українського національного вбрання.

Марія Бурмака:

— Зичу миру, посмішок, подарунків, і, звичайно, любові. Хто вже знайшов свою половинку — святкуйте разом, а хто не знайшов — сподіваюсь, в новому році це обов'язково станеться. Тому що під Новий рік ми чекаємо дива, і воно прийде!

Руслана Лижичко:

— Я зичу всім тепла, хочеться, щоб ми робили акцент на позитивному. Дуже багато негараздів, проблем, які від нас не залежать. Незважаючи на це, життя одне, і ми мусимо отримувати все, що Господь Бог дав.

Я закликаю всіх нас вірити в різдвяні легенди, бо ми знаємо на собі, як бути заручниками поганих міфів, як от пропаганди, що проти України розгорнулася. І компенсувати це можуть хороші різдвяні легенди, віра в те, що подарунки бувають, є Святий Миколай, що Різдво принесе диво.

З Новим роком! Із Різдвом Христовим!

Підготувала Світлана СОКОЛОВА

Єлизавета
КРАСНІЧЕНКО

Напередодні новорічно-різдвяних свят кожна людина підбиває

підсумки прожитого року.

Фагот (Олег Михайлюта) і Фозі (Олександр Сидоренко) — вокалісти ТНМК, володарі «Золотої платівки» у 2005 році. ТНМК — один із небагатьох українських гуртів, який зробив переклади своїх треків французькою мовою. Він успішно поєднує модерн із класикою, читаючи реп під оркестрову музику. Володар шести успішних альбомів: «Зроби мені хіп-хоп» (1998), «Неформат» (2001), «Пожежі міста Вавилон» (2004), «Сила» (2005), «С. П. А. М.» (2010), «Дзеркало» (2014). Завдяки Фаготу і Фозі країна побачила нового українського супергероя — Гупало Василя, головного героя пісні «Все одно добро закохає зло». Також хлопці займаються волонтерською діяльністю, для якої збирають гроші на концертах, беруть участь у благодійних акціях. Проводять патріотичні зустрічі зі студентами.

Вони — яскравий приклад популярних та успішних митців, які вболівають за українську музику і за свою країну. Яким був 2015-й для лідерів гурту «ТНМК» — Фозі та Фагота? Щирі та відкриті, а, подекуди, гострі та скептичні... Ми говорили з вокалістами гурту на різні теми, що з цього вийшло — оцінювати читачу...

— **Як можете визначити за 12-бальною шкалою свої успіхи за 2015 рік? Які проекти були втілені: що вдалося, що не вдалося?**

— **Фозі:** Мабуть, на вісім. Про те, що не вдалося, помовчим. Те, що вдалося, має бути видно й чути.

— **Фагот:** Роботи було багато і практично все, що планувалося, виконано. У лютому ми вкотре зробили симфонічний хіп-хоп та зрозуміли, що робитимемо його регулярно. Світ побачив Гупало Василя, і я дуже радію з того, що супергероїв в Україні стало більше. Також те, про що я довго думав, почало реалізовуватись —

«Все одно добро закохає зло»

я зняв кліп на пісню Мантра та презентував сольний проект концертом у Стереоплазі. Також із ТНМК ми відродили давній проект Jazy та заграли його в Sentrum. Ну і зовсім недавно я втлив давню мрію заграти для друзів із «Біг Бендом», і це було просто свято (сміється)! І хоча я глобально задоволений тим, що зі мною відбулося в 2015-му, мій внутрішній перфекціоніст не дозволяє собі поставити максимальний бал, тому 11 (сміється).

— **Відомо, що ТНМК активно підтримують наших військових в АТО. Як часто їздили на Схід? Яке відчуття охоплювало?**

— **Фозі:** Без коментарів. Це щось на кшталт «скільки разів на тиждень ви казали «Слава Україні».

— **Фагот:** Їздити на Схід доводиться не часто, але тут, на місці, відбувається постійна робота з підтримки наших воїнів, збирання коштів та необхідних для них речей. Практично на кожному нашому концерті ми збираємо гроші та закуповуємо для конкретних людей саме те, що їм треба. Але відчуття від того виключно одне — дочекатися нашої перемоги. Радісно видихнути та почати будувати нашим дітям щасливе завтра.

— **У вас уже є шість повноцінних альбомів, чи працюєте над створенням сьомого? Чи впливає на нього ситуація в країні,**

адже зараз дуже популярно стало писати та співати воєнних пісень, як до цього ставиться ТНМК?

— **Фозі:** Все, що навколо нас, впливає на стан, відчуття і музику. Ми, можливо, й раді були б співати тільки про чисте вічне кохання, але щось не співається.

— **Фагот:** Робота над створенням будь-чого триває за будь-яких обставин. І те, що відбувається навколо нас, не може нас не торкати... тому і матеріал іноді виходить «на злобу дня».

— **За останній рік, на вашу думку, чи зросли рейтинги української музики в країні? Що на це вплинуло?**

— **Фозі:** Це треба питати в засобів масової інформації, чи

почали вони більше приділяти уваги місцевій музиці.

— **Фагот:** Не знаю за рейтинги, але те, що якісного українського продукту стало більше, це дуже добре. І ще більш приємно, що українські гурти збирають повні зали, це була давня мрія, і нарешті вона здійснилася.

— **Чи плануєте концертний тур? Коли, якими містами?**

— **Фозі:** Ми розпочинаємо з концертів із симфонічним оркестром. Поки планується Харків і Київ. Слідкуйте в мережах за офіційними спільнотами гурту й все знатимете наперед.

— **Фагот:** Я планую великий світовий тур найкращими концертними майданчиками, але за деталі, то скоріш питання до менеджменту (сміється).

— **Як відзначаєте новорічно-різдвяні свята? Чи сформувалися певні традиції святкування та привітання одне одного серед учасників гурту?**

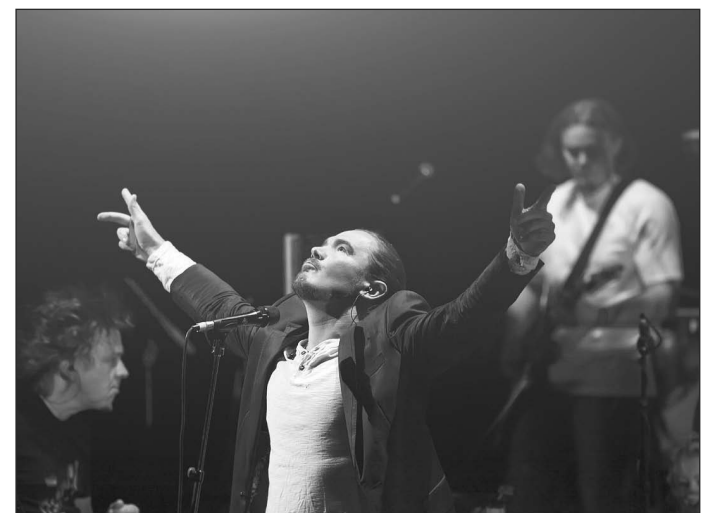
— **Фозі:** Зазвичай музиканти в новорічну ніч грають, тому останніми роками все більше уваги Різдву. Коли виходило, їздили в Карпати, бо там — справжнє Різдво.

— **Фагот:** Ніяких традицій — тільки експромт! (Посміхається).

— **Що побажає українцям гурт ТНМК у Новому році?**

— **Фозі:** Триматися й бути сильними.

— **Фагот:** Вірити в себе, та рухатись своїм шляхом, отримуючи задоволення від подолання перешкод!

редактор
Світлана СОКОЛОВА

арт-проект

ЛУЦЬК

5 січня – майстер-клас із виготовлення ляльки-мотанки «Коляда». Клуб «Патріот Батьківщини».

8 січня – в Палаці культури міста – різдвяний концерт творчих колективів Палацу культури міста Луцька «І сталось диво...»

9, 10 січня – на Театральному майдані – етнофестиваль «Різдво у Луцьку».

ХАРКІВ

У новорічні свята діти залізничників – учасників АТО подорожують ретропоїздом Південної магістралі.

У День святого Миколая з вокзалу Харків-Пасажирський ретропоїзд Південної залізниці відправився в перший зимовий рейс. Пасажирами стали діти залізничників – учасників АТО та із соціально незахищених і багатодітних родин. Загалом ретропоїзд здійснить ще два святкові новорічні рейси: 2 та 9 січня.

Упродовж 40-хвилинної подорожі зі станції Харків-Пасажирський до станції Основа для юних пасажирів Південної залізниці проведуть конкурс святкових конкурсів та розваги, звучатимуть новорічні мелодії.

Маленькі мандрівники отримають новорічні подарунки від Південної магістралі та відвідають Музей історії та залізничної техніки Південної залізниці.

КИЇВ

До 28 грудня у козацькому селищі «Мамаєва Слобода» працювала «Головна резиденція Святого Миколая».

Український Святий Миколай має всі ознаки українця, бо ж одягнений у священницькі ризи та у підбитий бобровим хутром шляхетський кунтуш. На голові має гетьманську шапку. Разом із дітьми випікає в печі справжні печатні пряники – медвіники («Миколайчики»).

У Музеї театального, музичного та кіномистецтва України – виставка дитячих творів «Мое Різдво». Демонструються роботи учнів відділу декоративно-прикладної творчості і образотворчого мистецтва Київського палацу дітей та юнацтва, скарби музейної колекції – давні українські вертепи.

Різдво очима юних

Світлана СОКОЛОВА

У Національному музеї Тараса Шевченка – мистецькі твори дітей, присвячені зимовим святкам.

На виставці «Різдвяна веселка» експонуються роботи учнів усіх рівнів навчання в Київській дитячій академії мистецтв: підготовчої, початкової, основної, вищої школи. Ця академія, заснована Київською міською державною адміністрацією у 1994 році, – професійний вищий мистецький навчальний заклад інноваційного типу для дітей та юнацтва.

Ольга БУЦАН, 8 років «Щедрик»

На відкритті виставки

Радісна, оптимістична, щира веселка почуттів, роздумів та побажань представлена у численних творах студентів академії та вихованців її вищої школи.

Різні техніки, багатожанрова палітра художніх творів, сучасне бачення світу, збагаченого традиціями класичної академічної школи малярства та скульптури, створюють неповторну ауру натхненої духовності, допитливого погляду на навколишній світ, народжують віру та надію у світлу радість прийдешнього.

– Хотілося показати Різдво у фантастичному та романтичному вигляді, кольоровим та радісним, яким мають бути новорічні свята, – розповів ректор Київської дитячої академії мистецтв Михайло Чембержі. – Бачимо тут малюнки, графіку, живопис, декоративно-прикладне мистецтво, скульптуру, – власне, всі напрямки образотворчого мистецтва.

Із дітьми працюють відомі малярі. Серед консультантів факультету Андрій Чебикін, Віктор Сидоренко, Василь Гурін, Микола Кочубей тощо. До речі, ми хочемо зробити великий цикл «Вчитель» до Дня вчителя, де представимо творчість видатних майстрів, яких уже немає, та їхніх вихованців, ще й зовсім молодих.

Це одна з п'яти виставок, які працюють у Києві, а взагалі в нас багато експозицій: за кордоном, у різних куточках України. Діти знаходяться у постійному русі, діяльності, бо публічна творча робота, яку можна покритикувати, є тим рухом уперед, без якого неможливий розвиток особистості.

Серед авторів багато лауреатів національних, міжнародних конкурсів, вони співпрацюють із видавництвами, створюють ілюстрації та мають власні виставки. І практично всі вже представляли своє мистецтво самостійно, як молоді митці.

Експозиція триватиме до 17 січня 2016 року.

Фото Романа РАТУШНОГО

ПРИНАГІДНО

У Національному музеї Тараса Шевченка зберігається переважна більшість малярської спадщини Кобзаря. Колекція налічує понад 85 тисяч експонатів. Розпочато трансформацію музею в сучасний культурно-освітній та мистецький центр, що займається ще й поширенням знань про культуру та історію XIX, XX і XXI ст.

Шлях до злету

Відвідувачі виставки юних малярів переконалися – в українського мистецтва є майбутнє.

Генеральний директор Національного музею Тараса Шевченка Дмитро Стус побажав учасникам виставки «Різдвяна веселка»: «Сподіваюся, що Новий рік ми зустрінемо із посмішками, які з'являтимуться на обличчях відвідувачів при знайомстві із вашими роботами. Зичу, щоб ця експозиція у вашому житті стала початком чогось доброго і великого».

Заступник директора Тетяна Чуйко додала: «Робимо акцент на молодь, яка має відкривати для себе і творчість Шевченка, і світ через мистецтво. Плануємо на березень наступного року робити дитячо-юнацьку програму».

Володимир Чепелик, голова Національної спілки художників України

Дар'я КОМИСАР, 6 років «Різдво Ісуса»

підкреслив, що у творі вкладено багато душі й фантазії. Він упевнений – ця виставка є подією для української куль-

тури. Привітавши дітей із новорічними святами, він побажав їм шліфувати майстерність.

Андрій Чебикін, президент Національної академії мистецтв України, ректор Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури вважає експозицію свідченням високого реноме вітчизняної школи мистецтв.

«Безперервне навчання є великою перспективою до великого злету. Я хотів би, щоб міністерства (освіти і культури) зрозуміли, що це – єдиний шлях до відродження нашої культури».

Ніна Саєнко, заслужений діяч мистецтв України резюмувала: «В академії учні не тільки займаються образотворчим мистецтвом, а йчують музику, бачать пластику, – особистість формується різнобічно. Не кожен дорослий збагне народні традиції так, як збагнули ці діти».

арт-проект

■ ХАРКІВ

Із 31 грудня до 7 січня 2016 року – розважальна програма «Зустрічаємо разом Новий рік» та театралізована святкова програма «Різдвяна казка» в Центральному парку культури та відпочинку імені М. Горького, новорічна ніч на площі Свободи, фольклорні години, літературні ранки, різдвяні вечорниці в бібліотеках, різдвяний фестиваль дитячої творчості «Зимовий сонцеворот».

■ УЖГОРОД

Із 6 до 9 січня 2016 року проходить фестиваль «Різдво по-ужгородськи». Організатори – громадські активісти міста.

Влаштують коляду за встановленими маршрутами, визначатимуть переможців змагань. Відбудеться гала-концерт у Закарпатській обласній філармонії. Проведуть конкурси різдвяних колядок, а також краших: різдвяного настрою та різдвяного костюма.

■ КИЇВ

Троїцька площа: «Святкове Олімпійське містечко» – новорічні гуляння з ярмарком, зимовими розвагами, льодовою гіркою та ковзанкою, змагання з хокею для дітей. У казкових будиночках – майстер-класи.

Поштова площа: «Європейська зима». Різдвяний колорит представлять країни Європи. Відвідувачі можуть ознайомитися з різними новорічними традиціями та скуштувати традиційні святкові страви.

Контрактова площа – новорічний фестиваль «В пошуках Made in Ukraine» – різдвяний ярмарок та театралізовані дійства із залученням джазових музикантів.

Арка Дружби народів (Центральний парк культури і відпочинку): тематичний ярмарок із новорічно-різдвяною торгівлею, народними гуляннями, зимовими розвагами.

Співоче поле: «Зимова Країна мрій» в українському стилі. Різдвяний ярмарок, традиційні гуляння, святкові вертепи, свято кулішу, виступи відомих українських колективів та колядників.

Печерський ландшафтний парк: розважальний масовий захід «Зимова казка» – новорічні інсталяції та ялинка, різдвяний ярмарок, зони фудкортів, для дітей – атракціони, квести, зимові розваги, святкові вистави, концертні програми, новорічна дискотека.

«Новий рік між двома дзвіницями»

Дарина КРАСНА

Під такою назвою проходять святкові заходи у найлюбленіших місцях киян та гостей столиці.

А саме – між Софійською, Михайлівською площами та на Володимирському проїзді.

«Цьогоріч новорічні святкування мають перевершити всі очікування, – висловлюють сподівання організатори. – Ми прагнемо створити справжню казку!»

Folk Ukraine намагається залучити якнайбільше українців до участі у головному святі року. Вперше створили он-лайн-гру, яка має стати реальністю. Особливість її у тому, що кожен клік гравця вважається голосом, вибором, отож статистика гри допомагає відтворити саме ті ялинкові іграшки, новорічні атракціони, частування та конкурси, які хочуть побачити українці.

Водночас вирішили відновити традиції святкування Нового року та Різдва. Люди матимуть більше простору для веселих гулянь. Святкове містечко розташоване не на одній площі, як раніше, а на двох – Софійській та Михайлівській. Головний господар новорічних дійств – Святий Миколай із його сімома по-

мічниками, який має свій будиночок.

На всіх охочих очікують головна ялинка країни, святкові концерти, новорічно-різдвяний ярмарок та зона дитячих розваг: атракціони, гірки тощо. Передбачені 14 гала-концертів, креативні, тематичні локації, цікаві фотозони, арт-об'єкти та затишні місця для відпочинку.

Окрасою Нового року стане світлодіодна комета, яка летітиме між двома дзвіницями, втім, як це виглядатиме, організатори поки що не розповідають. Згідно з програмою 31 грудня на цій креативній площадці відбудеться святкування Нового року, а 7 січня – святкування Різдва Христового.

1, 2, 3, 9, 10, 13, 14 січня пропонується новорічна програма, а 16 січня закритою новорічно-різдвяний ярма-

рок. Організатори впевнені, що ця ялинка об'єднає країну.

Урочисте засвічення головної ялинки відбулося за участю організатора «Нового року між двома дзвіницями» Ігоря Добруцького, мера столиці Віталія Кличка та першої леді

України Марини Порошенко. Святковий захід відвідало понад 50 тисяч людей з усієї України.

Зустрічали вічнозелену красуню на Софійській площі під звуки карпатських трембіт, адже привезли її до столиці із прикарпатського села Вишнівці, що на Івано-Франківщині. Головною ялинкою України стало одне з найпоширеніших в Карпатах дерев – ялиця біла або, як її ще називають, смерека.

Проект «Новий рік між двома дзвіницями» передбачає, що святкові заходи цьогоріч відбудуться одразу на п'яти площах Києва – Софійській, Михайлівській, Поштової, Троїцькій, Контрактовій, а також на Співочому полі.

Фото Романа РАТУШНОГО

Українська пісня у Музеї літератури

Наприкінці грудня Національний музей літератури перетворився в передріздвяну оселю, яка приймала у себе друзів і гостей...

Усі охочі отримали змогу відвідати творчий вечір співачки та бандуристки Надії Боянівської і барда Володимира Самаїди.

У їхньому виконанні прозвучала низка народних співів, зокрема лемківських, також колядки та авторські пісні.

Під час творчого вечора артисти радо ділилися із глядачами святковим настроєм, яким доценту сповнені українські колядки. Стосовно ви-

Надія БОЯНІВСЬКА та Володимир САМАЙДА

конання лемківських творів пані Надія зізналася, що для неї це особливі пісні. У них вона вбачає енергію свободи та навіть еротизм.

І справді, згаданий жанр української народної творчості був виконаний із надзвичайною любов'ю, трепетом та потужним посилом енергії.

Свято української пісні, яке дарували артисти гостям музею, викликало у присутніх різні почуття.

Деякі жінки плакали, чоловіки вигукували «Браво!», проте, байдужим не лишився ніхто...

Заступник директора з науково-освітньої роботи Раїса Сеннікова розповіла, що Надія та Володимир є добрими друзями музею.

Вони перебувають у творчій співпраці багато років, а їхній творчий вечір є благодійним, адже такі заходи Національний музей літератури проводить регулярно.

Елизавета КРАСНІЧЕНКО

редактор
Євген БУКЕТ

сторінки історії

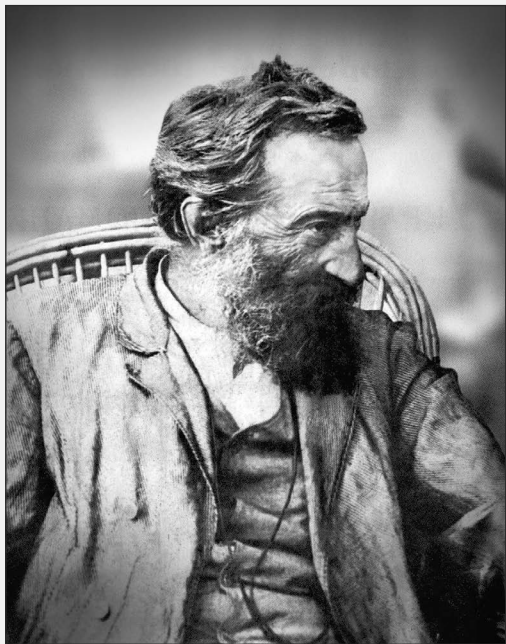
У ЖИТТІ НЕПРАВДІ НЕ СЛУЖИВ...

8 жовтня 1902 року Тадея Рильського не стало. Помираючи, він просив відкрити вікно, аби чути, як співають дівчата на току, бо, за його словами, нічого кращого він у своєму житті не знав, ніж вільна пісня «вільного, веселого, життєрадісного народу».

Микола Лисенко у листі до Бориса Познанського писав про Тадея Рильського: «Померла квітка юнацтва 60-х років, славних років обчеської (сьогодні кажуть «суспільної») свідомості й відродження українського національного почуття».

Правобережжя дало два золоті неоцінні дари українському товариству, більше, мабуть, не дасть ніколи з польських родин. Такі епохи не повторяться».

Різноманітна й плідна наукова спадщина Тадея Рильського надзвичайно актуальна сьогодні. В активі сучасного народознавства його фольклористичні та етнографічні праці. Корисними нашому сьогоденню є його дослідження соціально-економічного напрямку, що стали свого часу рецептами ефективного господарювання супроти селянських злиднів.

До 175-річчя від дня народження цього славетного українця.

Одеська національна наукова бібліотека в рамках проекту «Пророки рідної землі» з 1 січня (знаковий початок 2016 року!) представляє книжкову виставку «В житті ніколи неправді не служив», яка містить праці Тадея Рильського, відомості про його життя, оточення, однодумців.

Особливу увагу приділено книзі «Тадей Рильський. В житті ніколи неправді не служив», упорядником якої є молодший син Максим Рильський (до речі, названий батьком на честь Максима Залізняка).

У книзі зібрані дослідження українського громадського і культурного діяча, які стосуються проблем етнографії, фольклористики та економіки.

Невипадково відомий учений, дослідник родоводів української аристократії Євген Чернецький виділяє серед найвидатніших представників вітчизняної еліти саме постаті Митрополита Андрея Шептицького і Тадея Рильського як за їхній вагомий внесок в історію та культуру України, так і за блискучий життєвий приклад – вірою і правдою служити своєму народові.

Зі славетної плеяди Рильських

ДО 175-РІЧЧЯ ТАДЕЯ РИЛЬСЬКОГО

2 січня виповнюється 175 років від дня народження Тадея Рильського (батька відомого поета, перекладача, громадського діяча – Максима Рильського), не менш відомого у свої часи громадського й політичного діяча, народного педагога, економіста, фольклориста, етнографа.

Тадей (Тадеуш-Томаш-Збігнев) Рильський народився 2 січня 1841 року (за старим стилем 21 грудня 1840 року) у містечку Ставищі на Попільнянщині, у шляхетній родині «дідича середньої руки» Розеслава Рильського, нащадка старовинного українського спольщеного роду, представники якого, як зазначає Орест Левицький, посідали поважне місце в історії України ще в першій третині XVII століття.

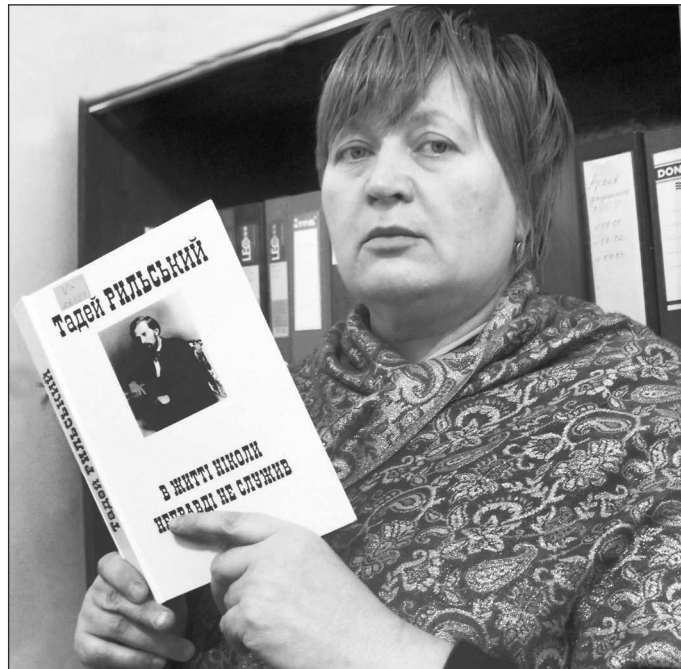
Із часом Розеслав Рильський продає землю у Ставищах і оселяється у Маковище поблизу Макарова. Там і минули юнацькі літа його синів – Йосипа та Тадея. Після приватного навчання вдома брати Рильські стали учнями 2-ї київської гімназії.

Під час навчання доля поєднала їх із майбутніми однодумцями: Павлом Чубинським, Олександром Стояновим та іншими прихильниками народознавства. Викладачами у гімназії були також значні постаті свого часу: Михайло Чалій – відомий культурний і педагогічний діяч та Іван Сошенко, один із найближчих друзів Тараса Шевченка.

Із усіх особистостей, з ким обставини звели братів Рильських найбільший вплив мав Володимир Антонович – видатний український громадський культурний діяч, історик, археолог, археограф. Антонович ще в юності поставив собі за мету зробити все можливе, аби припинити поневолення однієї людини іншою.

Отож у 1856 році у студентському середовищі, що гуртувалося навколо Антоновича, ширився так званий пуризм – неприйняття шляхетської родини іншою.

Отож у 1856 році у студентському середовищі, що гуртувалося навколо Антоновича, ширився так званий пуризм – неприйняття шляхетської родини іншою.

повніше виключення пияцтва, моральність і можлива скромність в одязі. Останнє доведене до того, що багато хто одягнув штани із сірого солдатського сукна і такого ж чорного сукна сюртуки. Пихатості протиставлялася ввічливість і скромність...» Крім того вчений робив чільний акцент на людське ставлення до всіх, в тому числі і до кріпаків, чого, за висловом хлопоманів: «вже зовсім не змогла прийняти шляхта».

Під час подорожей та етнографічних досліджень брати Рильські ще більше наблизилися до простого народу. Не за чутками і розповідями, а на власному досвіді з'ясували, яке воно є просте життя. Разом із кріпаками вони працювали у полі: орали, боронували, косили, громадили сіно, жали пшеницю і возили снопи.

Через що і здобули у своїх підлеглих безумовну приязнь і відданість, «рідкісну для подібних людей». Та за діяльністю братів уже пильно слідкували поліціянти, влаштовували навіть допити місцевим жителям. Кріпаки ж на допитах виявили «уперту зятість», вигороджуючи панича Рильського і вигадуючи небезпечні або уникали розмови.

11 січня 1861 року у помешканні Рильських поліція вчинила обшук, а 18 січня брати стояли перед слідчою комісією. Тадей Рильський з гідністю відкинув усі поліцейські

звинувачення: пояснював, що вилучені книги належать до бібліотеки його діда (що і підтверджувалося відповідним штампом); працював у полі, бо любить такі заняття; співав пісні, але не бунтівні. Тому вони – не злочинці і не змовники.

Та все ж слідча комісія визнала «небезпечність» Рильських для Південно-Західного краю (себто для України) і рекомендувала заслати їх до Казані. Вирок отримав такий гучний розголос, що навіть Олександр Герцен у Лондоні вмщує у своєму часописі «Колокол» від 1 червня 1861 року запитання: «Чи правда те, що брати Рильські, студенти Київського університету, заслані у Казань через донос за те, що вони по-братськи ставляться до своїх селян?»

Але у заслання брати Рильські не поїхали – наступала нова велика епоха звільнення селян від кріпацтва. 1860–1862

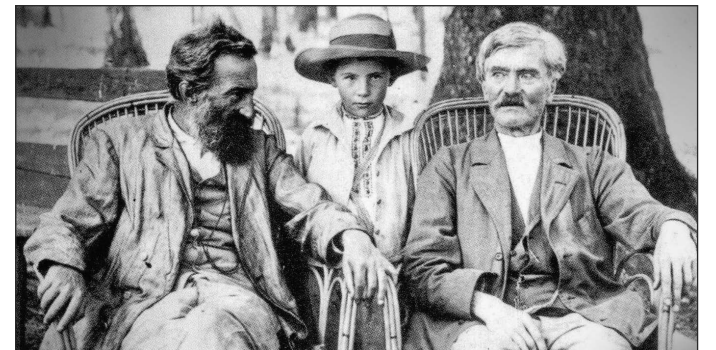
роки – час активності «народників», українських та польських громад. Це час підготовки польського повстання, яке пізніше отримало назву «Січневого». Саме тоді з'являються і зазнають популярності легенди та патріотичні пісні, часом складані і співані цілим гуртом, що стали народними, серед яких – символ нашої сучасної держави, Державний гімн України «Ще не вмерла України ні слава, ні воля» Павла Чубинського. Отже, на хвилі піднесення брати Рильські повертаються до Київського університету св. Володимира.

22 травня 1861 року Тадей Рильський серед тих, хто провозжає до Канева труну з тілом Тараса Шевченка (аякже інакше?) Більш того, студентам випала честь копати на Чернечій горі останній притулок для Кобзаря (нині Тарасова гора – місце невичерпного і не тільки нашого національного паломництва!)

У 1863 році Тадей Рильський успадковує третину батьківського маєтку і сплату всіх батьківських боргів. Від цього часу і до останнього подиху життя йому судилося стати порадиником, учителем, лікарем, а на схилі літ – мировим суддею для двох поколінь своїх земляків.

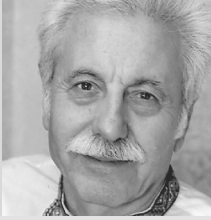
Любов до простих людей лягла в основу його подальшої діяльності: на свої кошти він відкрив школу в Романівці: денну – для дітей, вечірню – для дорослих; частину романівської землі, що належала його молодшій сестрі Магдалені, Тадей Рильський через банк оформлює на найбідніших романівських селян (які із наймитів ставали господарями!)

Тетяна ГЮМЮШЛЮ,
провідний бібліограф ВЗГР ОННБ

Тадей Рильський із сином Максимом і Володимиром Антоновичем

редактор
Іван МАЛЮТА

народна творчість

Дещо від майстра

Цимбал Василь Авксентійович (1915–2005). Уродженець с. Цибулівка на Вінниччині. Ветеран Другої світової війни. Знаний майстер декоративно-прикладного мистецтва.

Був він також чудовим оповідачем. І не лише про мистецтво чи пережите у власному житті.

З нагоди 100-річчя від дня народження В. Цимбала пропонуємо читачам «Культури і життя» спогади, записані з його вуст.

Іван МАЛЮТА,
член Національної спілки письменників України

■ НІХТО НЕ ПОВТОРИТЬ

Є у мене панно під назвою «Благословенна». Вперше його побачили на виставці декоративно-прикладного мистецтва у Львові.

Як тільки зайшов заступник голови облвиконкому, одразу до нього.

— Хто автор? І що за техніка?

— Василь Цимбал, — показав член виставкому на мене й додав. — Це дендромозаїка...

— Скільки коштує? — цікавиться у мене.

— Знаю не ціну, а лише те, що працював над нею три роки.

А закінчив той представник влади жестом, показавши на мою «Благословенну».

— Ось так треба працювати. Творити те, що виховує і житиме в народі.

А я відчув, що враз надбав собі чимало заздрісників.

Не вважаю себе найсильнішим у техніці різьблення. Але знаю, що ніхто не повторить мене у дендромозаїці.

Запис 8.08.1989

■ МАКІТРИТЬСЯ В ГОЛОВІ

Найчастіше згадую односельців, які за словом не лізуть до кишені.

Одного дня, здається, у 50-х роках йшов я до Беньового садка знайти кизилевий відросток для різьблення. За городами, біля дереви, дід Пулька, високий, вусатий, випасав козу.

— Як живе, діду?

— Коли піч моя не вередує, тоді добре. Оце зварили борщик, виймає паличкою і... вивернувся. Бо недобачаю. А черинь немазана років двадцять, відколи жінки не стало. Отак і борюся з тими камінчиками у печі. Перехитрю їх — побідаю, ні — вивернуть моє їдло.

— І що ж тоді — козу доїте?

— Вона теж вередлива. Аж увечері, як напасу, трішки дасть подоїти себе. А до того — макітриється в голову. Бо голодного чоловіка сама макітра здоганяє. Макітра з голодними варениками.

Запис 5.06.1987

ВІДВЕРТИЙ СУСІД

Дядько Остап жив неподалік од нас. І тому всі добре знали його витівки.

Не можу сказати, що він був пияком, бо таки давав лад на своїй садибі. А коли й шукав пляшку оковитої, то якось так, щоб випити задарма. Хильнути та ще й погоноритися. Мовляв, він чоловік відвертий, нікого не обманює, що тримає в голові — те й на язичі.

Одного разу прийшов до нього сусід Яків.

— Остапе, допоможи. Позич гроші, бо хочу будувати нову хату. У старій стало тісно, відколи прийняв зятя.

— Це справа важлива. Коли так, то ходімо до корчми, обміркуємо...

Коли у пляшці, що її виставив Яків, залишалося по келишку, Остап поважно перепитав, чого той заходив.

— Та я ж казав, щоб мені гроші позичив. Адже ти продав корову і телицю, навзаєм нічого не купив.

— Ага, значить так. Я чоловік правдивий і скажу відразу таке, — погладив вуса Остап. — Нехай нову хату буде зять. Бо коли ти не зможеш повернути

Плакетка «Зозуля на калині». Дендромозаїка

гроші — наживу собі ворога. То навіть тобі позичати? А коли так, то налий ще по чарчині. Щоби й надалі були добрими сусідами.

Запис 3.05.1971

ІЗ ПОТРЕБОЮ БДЖОЛИ

Іноді мене запитують, що спонукає повсякчас творити щось цікаве з дерева.

Усі захоплення — з дитинства. Мені пощастило тоді ба-

чити гарні речі, що їх робили деякі сусіди.

Щоразу дивувався, коли дід Мойсей Заплітний за допомогою хитромудрого пристосування до вітряка піднімав важений камінь. Щоб регулювати рівень помолу.

Ковтаючи дим з горнила, міг довго спостерігати у кузні Григора Циковського, як він уміло виклепував ресори до бричок. Майстрував їх так, що дзвеніли на ходу.

Запис 4.04.1990

Не бив у неділю

Ваза «Лісова пісня». Різьба

жаку і завше бив портфелем, в якому була цеглина.

— Зігнися, бо я не дістану, — наказав Неділя конюху. — Зігнися, щоб я вдарив.

Дядько гадав, що той жартує, і пригнувся, усміхаючись. А Неділя таки бухнув по плечах отим портфелем із цеглиною.

— У нас не так б'ють, — встав конюх на повен зріст. І як махнув кулаком — румун котився кілька метрів.

Поскаржився Неділя до суду. — Ти навіть побив Неділю? — допитується суддя.

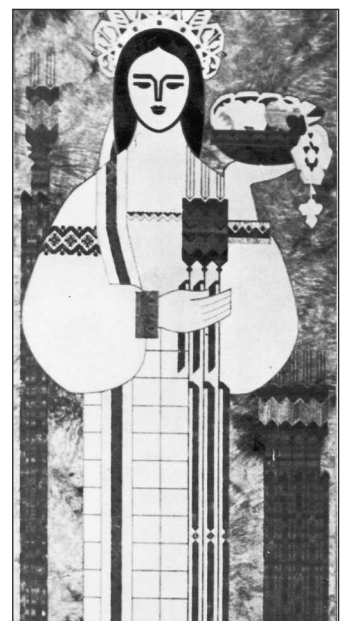
— Хай мене Бог покарає, якщо я в неділю когось бив, — перехрестився дядько. — В середу таки бахнув кулаком одного забіяку...

І тут увійшов Неділя, як позивач.

— Оце той розбишака, — показує на нього конюх. — Але бив його, присягаюся, в середу, а не в неділю.

Суддя виявився не без гумору.

— Бун-бун, — погодився порумунськи і засміявся. — А за те, що не в неділю бив Неділю, отримаєш лише... двад-

Панно «Благословенна»

цять шомполів. І шість місяців в'язниці.

Запис 7.07.1976

редактор
Ольга ГОЛИНСЬКА

ДИТЯЧИЙ СВІТ

ЯК ОТРИМАТИ ПРИХИЛЬНІСТЬ МИКОЛАЯ

У Київському муніципальному академічному театрі опери і балету для дітей та юнацтва відбулась прем'єра новорічної вистави «Казковий дивосвіт». Справжнє феєричне диво подарував малюкам творчий колектив у День Миколая.

Тож і розповідь про спектакль можна почати з того, що від такого дивосвіту хочеться і жити, і мріяти.

Казкові пригоди дівчинки Марічки, відомої вередливістю і впертістю, але що змінила свою поведінку завдяки зусиллям, які довелося докласти під час подорожі до Миколаєвого царства, діти сприймають як урок і дороговказ до кращого. Адже листа з побажаннями Марічка схотіла доставити до Миколая сама. Долаючи перешкоди під час зустрічей із Чортом, Повелителькою Пацюків із її військом, гномами і Сніговою королевою, вона нарешті змінює своє ставлення до світу і розуміє, що не хоче бути такою як раніше. А присутні в залі активно переживають за її долю і навіть допомагають розгадувати загадки, які ставлять їй підступні вороги. Вистава має елементи інтерактивної дії, що робить її легкою для сприйняття навіть наймолодшою категорією глядачів.

Режисер-постановник Лариса Леванова надзвичайно тонко відчула всі нюанси сприйняття театального оперно-балетного дійства саме дитячою аудиторією, яку зуміли не лише зацікавити, а й включити в інтерактивну гру всіх учасників вистави. Режисер, котрий веде виставу, Святий Миколай, Марічка, Чорт, Повелителька Пацюків, Снігова королева та інші герої, ролі яких виконують артисти балету і хору, мимоволі стають співрозмовниками з глядачем. Мовою музики, співу і танцю вони передають всі емоції, які вирують на сцені, і водночас у залі.

Диригент оркестру Сергій Голубничий за сценарієм став першою жертвою поганої поведінки головної героїні. Вона зупинила його процес диригування і намагалась відібрати у нього диригентську паличку. Публіка напружилась і відреагувала своїми емоціями, щоб допомогти диригенту. А у фіналі вистави всі присутні раділи з того, що Святий Миколай таки зустрів Марічку, яка змінила свій характер і втямила, що всі її біди через те, що вона так ставиться до людей.

Як кажуть, мораль цієї казки зрозуміла. Але саме після перегляду дійства напрошується висновок, що творчою командою театру сповна усвідомлене все, що стосується якраз дитячого сприйняття матеріалу. Тривалість вистави і помірне навантаження оперного виконання ролей. Адже частина глядачів у залі — це діти, які вперше відвідали театр опери і балету. Але певна, що після перегляду цього спектаклю їм вже прищеплено увагу до цього театру та його творчих здобутків.

Елизавета КЛИТВИНЦЕВА,
міжнародна медіа-школа «Абітурієнт»

Ольга ГОЛИНСЬКА

12 грудня у Київському муніципальному академічному театрі опери і балету для дітей та юнацтва відбулася прем'єра мюзиклу «Пригоди Гекльберрі Фінна» за мотивами однойменного роману Марка Твена.

Постановники присвятили виставу 180-річчю від дня народження авторалітературної першооснови Марка Твена і 85-річному ювілею творців музики — відомих українських композиторів, народних артистів України Жанни і Левка Колодубів.

Масленникова, балетмейстер — Сергій Кон.

Щоб наблизити твір до сучасності, Віталій Пальчиков, залишивши незмінною партитуру, здійснив редакцію лібрето Дмитра Кісіна. І це зрозуміло, бо воно було написано понад сорок років тому.

Колектив постановників працював із великим натхненням та ентузіазмом. Як зізнався Віталій Пальчиков, для театру опери і балету це — експеримент. Адже мюзикли практично не ставлять на оперній сцені.

У жанрі мюзиклу поєднуються інструментальні й вокальні музичні номери, драматичні діалоги, елементи естрадного шоу, пісні й танці. Тож академічним оперним виконавцям

ла, що то був не такий уже й жарт.

Солістам було доволі непросто подолати труднощі жанру. Але кожен старався зробити максимально можливе для досягнення потрібного результату. І він не забарився. Склався злагоджений акторський ансамбль: Гекльберрі Фінн — Сергій Шаповал, Старий Фінн — Микола Ільченко, Шериф — Михайло Нагорний, Джексон — Євгеній Шептекіта, Король — Сергій Макієнко, Герцог — Дар'я Литовченко, Тігонька Саллі — Тетяна Странченко. Окремо хочу відзначити виконавця ролі Джима Олександра Харламова за яскравість тембру, точність інтонації і вокальної подачі звука.

дуб — визнаний майстер оркестрування.

Не зайвим буде сказати, що спектакль добре прийняли головні глядачі — діти. Однак усе ж таки, гадаю, у програмках, афішах тощо варто вказувати вік, для якого призначено виставу. Наприклад, біля мене сиділа сім'я — мама, тато й 4–5-річний синок, якому батьки мусили весь час пояснювати те, що відбувалося на сцені.

Прем'єра, тим паче перший показ, — дуже відповідальний момент у житті постановки. Звичайно, тут можливі несподіванки, огріхи, шерехатості. Але це цілковито зрозуміло. Пропозиції і зауваження критиків у процесі подальшої роботи постановочної групи, я впевнена, будуть враховані, виправлені, доопрацьовані.

Найважливіше те, що вистава відбулася. Ніде правди діти, сам факт постановки українського твору в українському театрі нині є рідкісним. І величезне спасибі Київському муніципальному академічному театру опери і балету для дітей і юнацтва, що вони наважилися на цей крок, який виявився вдалим.

Мюзиклови українських композиторів-класиків Жанни й Левка Колодубів дано нове життя. Можливо, й інші театри зацікавляться цим твором вітчизняних авторів. Навіщо ж шукати репертуар деінде, якщо є свій взірць — якісний, український, котрий ні в чому не поступається зарубіжним зразкам, яким звикли вклонятися наші театральні чиновники?

Після прем'єри запитала в Левка Миколайовича: «Ви брали участь у постановочному процесі? Якою впливали на підготовку вистави?» Відповідь, мушу визнати, мене вразила: «Я не був присутній на репетиціях, як і Жанна Юхимівна. Просто прийшов на прем'єру й побачив те, що вийшло.

У мене та моєї співачки немає жодних зауважень. Усе відтворено саме так, як ми замислювали понад сорок років тому. Вважаю це свідченням високого професіоналізму театру й зокрема групи постановників, яка абсолютно правильно прочитала твір і втілила на сцені нашу партитуру».

Гекльберрі Фінн в Києві

Сцена з вистави

Мюзикл «Пригоди на Міссісіпі» (такою була оригінальна назва твору) зіркове подружжя написало у далекому 1971 році. Він із великим успіхом ішов на багатьох сценах тодішнього Радянського Союзу, зокрема тривалий час і в Київському театрі оперети. Окремі музичні номери мюзиклу стали відомі широкому слухачеві й завдяки сюїті з однойменною назвою, яка створена у двох версіях — для духового і симфонічного оркестрів.

Із плином часу вистава зникла з афіш театрив, про неї на деякий період забули. І от — маємо нову постановку. Її ініціювала донька композиторів, відомий музикознавець, лектор Національної філармонії України Оксана Колодуб. Диригент — Сергій Голубничий, режисер — Віталій Пальчиков, художник — Людмила Нагорна, хормейстер — Анжела

девелює опанувати навички гри драматичних акторів, зовсім іншу природу вокалу, а також хореографію, яка докорінно відрізняється від звичної балетної пластики. І все це має відтворюватися у вельми динамічному стрімкому темпі!

Слід зазначити, що учасники вистави із цим впоралися.

Особливо сподобався хор, котрий не тільки прекрасно співав, а й вельми природно, органічно танцював. І в цьому — величезна заслуга як самих артистів, так і головного хормейстера театру Анжели Масленникової та балетмейстера Сергія Кона. Відчувалося, що хористам дуже подобалося те, що вони роблять. Анжела Геннадіївна перед спектаклем жартома сказала: «Дивіться, не переплутайте хор із балетом!» Утім, переглянувши дійство, я подума-

Декого з артистів підвела техніка. Невдало налаштовані радіомікрофони подеколи не дали змоги розібрати ані слова тексту. Можливо, керівництву театру слід подбати про краще технічне забезпечення трупи.

Хочеться відмітити хорошу роботу художника Людмили Нагорної. Декорація-трансформер у дусі сьогодення, добротні костюми сприяють активності дійства, переконливості, органічності його сприйняття слухачами.

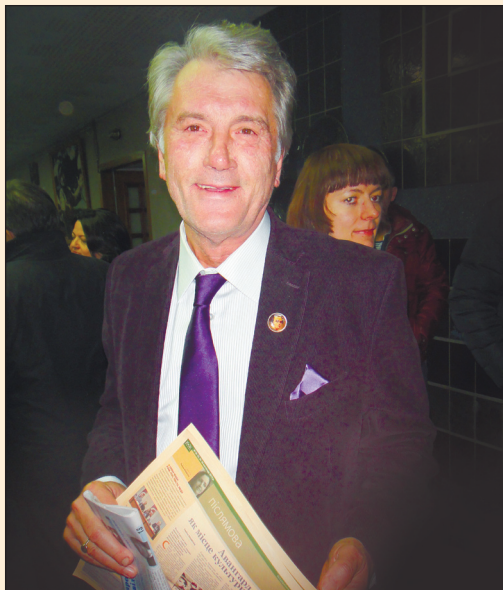
Беззаперечний респект диригентів Сергію Голубничому, від якого, без перебільшення, залежить успіх спектаклю, — у його руках такі ключові категорії вистави, як темпоритм, динаміка, музична драматургія. Оркестр звучав бездоганно. До цього, гадаю, спричинилася й сама партитура. Адже Левко Коло-

редактор
Світлана СОКОЛОВА

ЗВОРОТНИЙ ЗВ'ЯЗОК

НАШІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ

Віктор ЮЩЕНКО. Фото Яна МАШТАЛІРА

Народна артистка України Алла ПОПОВА.
Фото Геннадія ЗАХАРЧЕНКА

Народний артист України Олександр ПОНОМАРЬОВ.
Фото Яна МАШТАЛІРА

Підтримаймо національне!

Світлана СОКОЛОВА

Пилип ІЛІЄНКО, голова Державного агентства України з питань кіно – про актуальні теми для культурологічних видань:

– Я думаю, що культурологічній пресі в новому році варто продовжувати висвітлювати і прем'єри нових фільмів, і стрічки, які запущені у виробництво – скажімо, інформувати глядача про те, що ось такий-то фільм знаходиться у процесі виробництва і скоро буде завершений, можливо, вам він буде цікавий. Ми, у свою чергу, готові надавати журналістам необхідну інформацію, запрошувати на знімальний майданчик, що ми регулярно робимо, так що готові до співпраці.

Мені імponує, що газета «Культура і життя» приділяє увагу темі кінематографа. Ось в номері, що в мене в руках, – розворот про кінофестиваль

«Молодість» гарний. Тут і про український фільм «Толока». Добре, що ви висвітлюєте події українського кіно.

Бачимо, в серіалах з'являються національні символи та впізнавані вітчизняні місця, є українська тематика, говорять про Майдан.

Нині важливі теми – внесення на розгляд Верховної Ради проекту закону «Про державну підтримку кінематографії в Україні», який передбачає абсолютно нові та ефективні європейські механізми підтримки кіногалузі. Я дуже прошу підтримати цей законопроект як той, що закладе підвалини для розвитку національної кіноіндустрії та культури, адже якщо буде національна культура, то буде у нас і держава.

Окрім того, ми долаємо інерцію та упередженість до укра-

їнського кіно з боку глядачів не тільки в Україні, а й по всьому світові, відкриваємо країну для людства через її кіно, разом із кінофестивалем «Молодість», дуже багато заходів проводимо за кордоном (практично щомісяця відбуваються якісь події).

Розвиваємо співробітництво – буквально цього тижня було підписано під час візиту Президента України до Ізраїлю міжурядову угоду про спільне кінематографічне виробництво з даною країною, що відкриває великі перспективи.

Ми й надалі працюватимемо для того, щоб розвивати український кінематограф. Я б не сказав, що ми подолали проблеми, але ми бачимо світло в кінці тунелю, принаймні, знаємо, в який бік рухатися.

Фото авторки

Чоловічий гурт «Козацькі забави». Фото Геннадія ЗАХАРЧЕНКА

«Культуру...» – в кожен дім!

Олена БАБІЙ, експерт з програмної діяльності Польського інституту в Києві:

– Газету «Культура і життя» знаю, навіть опублікувала у № 18–19 цього року своє інтерв'ю з відомим польським кінорежисером Анджеєм Вайдою. Отож мені дуже хотілося, щоб це видання було популярним.

Пригадую, коли я була ще дитиною, газету «На екранах України», яка потрапляла абсолютно в кожен дім. І це не дивно, адже там друкували програму телебачення та ще й багато цікавих інформацій про кіно. Люди купували, аби дізнатися свіжі новини.

Газета – видання доступне, це не глянцева дорогий журнал, який, на жаль, за сьогоднішніх обставин не кожен може придбати. Необхідно, щоб і «Культура...» стала незамінною в кожній оселі, в кожному кіоску, та у кожній школі. Це дуже важливо.

Що хотілося б побачити на шпальтах і побажати редакції та авторам?

Звичайно, щоб видання приділяло увагу і українській культурі, і культурі інших країн, держав-партнерів, тому що українці не байдужі до життя сусідів. Наприклад, я працюю у Польському інституті, і, гадаю, польська культура дуже цікава Україні.

Стосовно тематики – я захоплююся і цікавлюся кіно, отож, звичайно, мені хотілося б більше читати матеріалів з цієї тематики.

Поряд із тим, якщо шпальти будуть сповнені змістовними, а то й ексклюзивними, матеріалами про літературу, театр, будь-які інші напрямки культури, це буде, безперечно, затребувано.

Сьогодні Різдво святкує практично весь світ. Особисто я відзначаю і за західним, і за східним календарем, а Новий рік зустрічатиму вдома, із близькими, в Україні.

редактор
Євген БУКЕТ

Музика

■ НАЦІОНАЛЬНА ОПЕРЕТА ПОДАРУЄ ГЛЯДАЧАМ ЧУТТЄВУ МОНОВИСТАВУ «ЛЮБОВНИЙ МОНОЛОГ...»

Ася СЕРЕДА-ГОЛДУН

У 2016 рік Національна оперета входить із цікавими прем'єрами. Наразі театр готується до особливої постановки — моновистави «Любовний монолог...» Спектакль за мотивами п'єси Габрієля Гарсії Маркеса «Любовна відповідь чоловікові, який сидить у кріслі» — це глибока і прониклива акторська гра, а ще фантастична музика Астора П'яццоллі. Побачити вражаючу прем'єру глядачі матимуть можливість уже 29 січня.

У монолозі — сімейне життя тривалістю у 25 років. Ця вистава може стати справжньою сповіддю не лише головної героїні Грасієли перед своїм чоловіком, а й дозволить відкрити очі глядачам на їхні власні стосунки. Це одкровення про жінок, це одкровення для чоловіків. Вистава-магія, вистава як візит до психолога — все, як на долоні, і при цьому неможливо передбачити, яка таємниця відкриється наступної миті.

Грасієлу у виставі готуються зіграти заслужені артистки України Ася Серед-Голдун та Ірина Беспалова-Примак.

Сюжет розгортається навколо рішення, яке приймає головна героїня п'єси, і воно остаточне. Та спочатку потрібно вилити душу і викласти, як на тарілочці, весь біль, образи та сподівання. Нарешті

Ірина БЕСПАЛОВА-ПРИМАК

після стількох років мовчання Грасієла не стримує себе ні у словах, ні в почуттях, ні в діях.

Вона кидає чоловікові фразу: «Якщо тебе засудять на Страшному суді, то за те, що вдома у тебе жило кохання, а ти його не розгледів». Вона б віддала всю розкіш, багатство і купу світанків свого життя, щоб тільки повернути час, коли в занедбаній старій хатині, їхньому першому домі, панувало кохання...»

Щастя триває, доки живе кохання?.. Виконавиця головної ролі Ася Серед-Голдун розповідає, що особисто їй, аби почуватися щасливою, необхідно любити: «Обов'язково... Жінка вранці навіть очі відкривати не захоче, якщо її не люблять. У моноп'єсі Маркеса є чудова фраза, яку я вважаю ключовою: «Це неправда, що щастя — лише мить, і ти цю мить не усвідомиш, поки вона не закінчиться. Щастя триває, поки живе любов. А з любов'ю і смерть прекрасна!»

У новому році Національна оперета готує ще багато сюрпризів. Як завжди — сміливі постановки, цікаві ідеї і все це через призму фантастичної музики.

Тетяна ФАЛЬЧУК

Під Новий рік у столиці слухали Штрауса

Ганна ОНИЩУК

25 та 26 грудня Національна оперета України подарувала шанувальникам зустріч із чарівною музикою композиторів славетної родини Штраусів.

Святковий концерт «Штраус в опереті» став доброю традицією — вже четвертий рік поспіль театр збирає повні зали цінителів класичної музики.

Художній керівник Національної оперети, народний артист України Богдан Струтинський зазначає: «Новорічний концерт «Штраус в опереті» — це вже традиція театру. Кожного разу — нова унікальна програма, нові відкриття. Цьогоріч квитки також були розпродані заздалегідь, а гучні аплодисменти публіки та схвальні відгуки гостей — це найвища оцінка нашої роботи. Значить ми даруємо людям дійсно цікавий та якісний мистецький продукт».

Для глядачів звучали розкішні твори, які вже підкорили серця шанувальників у всьому світі. Родзинкою концертної програми стали нові для України твори Штраусів: увертюра з оперети «Маренка», вальс «Поцілунок», кадрили «Орфей» Йоганна

Штрауса та вальс «Сільські ластівки», написаний його братом Йозефом.

За диригентським пультом — заслужена артистка України, диригент вищої категорії Оксана Мадараш. Саме її натхнення подарувало Києву свято, яке називається «Штраус в опереті». У тандемі із неперевершеним оркестром театру вони створили справжню магію.

Під час концерту у виконанні оркестру прозвучав «Персидський марш». Це один із найулюбленіших творів самого Йоганна Штрауса, за який він отримав персидський «Орден Сонця», подарований його царською величністю шахом

Персії Насером ад-Діном. Композитор говорив: «Я створив «Персидський марш», але не зможу написати схожий, якщо мені потрібен буде справжній стрийовий марш».

І як же без славнозвісних польок. Оркестр виконав їх кілька. У тому числі одну з найжвавіших серед швидких польок Йоганна Штрауса «Процес». Цікаво, що композитор спеціально написав та присвятив цей твір студентам-юристам Віденського університету з нагоди зимового балу.

Романтики ввечера додали чуттєві і хвилюючі вальси композитора. Зокрема, вальс під

романтичною назвою «Поцілунок» — присвята дружині Маестро Анжеліці.

Не обійшлося і без номерів-сюрпризів. На сцені відбулося диво — заспівали ляльки. Постановники поекспериментували і створили Музичний жарт за мотивами «Ляльки» Йоганна Штрауса та «Арії Олімпії» Жака Оффенбаха.

Святковий вечір пройшов наче на одному подиху. Вишукані, романтичні, сповнені добра та світла мотиви дарували відчуття справжнього піднесення! Це саме та мить, коли глядач відволікається від сірої буденності та відпочиває душею.

КИЇВСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЧНОЇ ОПЕРИ
ТЕАТРУ

Шановна редакціє газети «Культура і життя»!
Дорогі читачі!

Прийміть найщиріші вітання із Новим роком та Різдвом Христовим від колективу Національної оперети України! Газета «Культура і життя» не лише відкриває живу історію актуальних подій, тут народжуються нові думки та ідеї, тут відбувається зустріч читачів із високим мистецтвом! Дякуємо, що протягом цього року ви були з нами! Віримо, що постановки Національної оперети — це промінчик добра і світла, від якого стає тепліше на душі. Через музику «Звуки музики» ми намагалися донести, як важливо залишатися вірним своїм принципам, відданим Батьківщині та берегти основу основ — сімейні цінності! Під час «Вечора музику» та симфонічного концерту «Симфонія осені» торкалися ваших сердець фантастичною музикою. Музикою, яка надихає та пробуджує жагу до життя!

У 2016 рік театр крокує із новими прем'єрами! Це феєричний балет «Мопарт Underground...», чуттєва моновистава «Любовний монолог...», неймовірний концерт «Музика з кінофільмів», фантастичний проект «Віват, Оффенбах» за підтримки Французького інституту в Україні. І це ще не все...

З Національною оперетою свято не закінчується ніколи! Тож залишайтеся з нами, адже ваші аплодисменти — це наше натхнення!

З найкращими побажаннями,
художній керівник,
народний артист України

Б. Струтинський

МИСТЕЦТВО

■ ПОДВИЖНИК І ЕНТУЗІАСТ

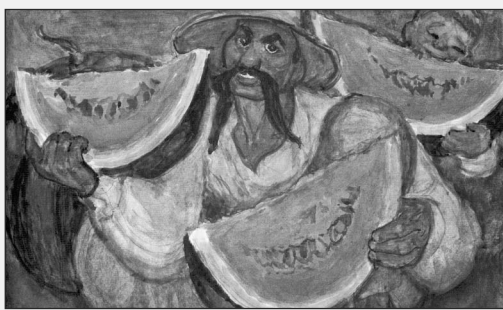

«Чоловіча сила і опора. Батько», 1970-ті

Мешкаючи з 1958 року в Генічеську, на Херсонщині, Микола Писанко своїми творчими пошуками, глибинним проникненням у сутність художніх явищ привертав до себе паломників, зацікавлених у пізнанні мистецьких істин. На той час Генічеськ перетворився на мистецьку Мекку, де слухали лекції як молоді художники, студенти, так і визначні майстри пензля.

Микола Писанко, як подвижник і ентузіаст педагогічної справи, блискуче виступав із лекціями, доповідями з образотворчості з єдиною метою – донести до широкої громадськості свою грандіозну теоретичну працю, небачений досі інструмент естетичного пізнання світу. Він читав лекції в Академії наук, Спілці художників України, КДХІ. У 1962 році в Жовтневому палаці культури в Києві, спочатку під патронатом комітету комсомолу, запрацював клуб творчої молоді «Сучасник».

Але клуб вийшов з-під цієї опіки і переріс у неформальний національно-патріотичний рух, який очолили Іван Дзюба, Євген Сверстюк, Іван Світличний, Микола Вінграновський, Михайлина Коцюбинська, Алла Горська, Віктор Зарецький. Клуб відвідували й інші шістдесятники – Петро Засенко, Лесь Танюк, Веніамін Кушнір, Олександр Шмаков, Віталій Губенко та інші.

«Щедрість», 1970-ті

В оргкомітет клубу від передового студентства КДХІ були обрані Петро Собко і Микола Малишко. У цьому клубі влаштовували творчі вечори, мистецькі лекції, дискусії, художні виставки. Саме тут Микола Писанко читав свої вибухові лекції, які збирали силу-силенну молоді, і всі, затамувавши подих, слухали незвичні відкриття й нові демократичні світоглядні обрії українського мистецтва. Набути знання з образотворчості в Генічеську неодноразово навідувалися незабутні Алла Горська і Віктор Зарецький, наголошуючи, що саме тут вони отримали ґрунтовну академічну освіту.

А ще вони допомагали Писанку матеріально-художніми матеріалами, грошовими переказами тощо.

Культурологічний погляд на творчість Миколи Писанка

Час невблаганий. Ось уже й нова ювілейна річниця Миколи Писанка зблиснула.

Декларуємо і спрямуємо свої погляди до європейської спільноти народів, прагнемо морально-етичних парадигм європейців та естетичних канонів краси у повсякденному житті, нашому зболеному інфляційними процесами побуті.

Загалом хочемо мати й безвізову віддушину до Європи та ще з твердою євровалютою в кишені, і це справедливо, адже по вінця надихалися совковою брехнею й викривленою навиворіт тоталітарною свідомістю агіток соціалістичного реалізму. Але як не дивно, окреслені європостулати у житті й мистецтві сповідував повсякчас у творчому горінні художник і теоретик мистецтва, методолог образотворчості Микола Писанко.

Усвідомлюючи світоглядно епоху початку 1960-х років минулого століття, епоху хрущовської «відлиги», коли свіжий вітер перемін і оновлення суспільного життя від сталінських катівень увірвався і в царину мистецтва, відкидаючи соцреалістичні догми і стереотипи, ми сповнюємось почуттям гордості і вдячності за той неопізнаний доробок Миколи Писанка в галузі художньої освіти, який він подарував національній культурі. Теоретичні пошуки Миколи Писанка в галузі образотворчості зацікавили таких всесвітньо відомих майстрів російського мистецтва, як О. Дейнека та Ф. Решетников. Академія мистецтв колишнього Союзу, зокрема її віце-президент Решетников, наполягали на виданні в Україні теоретичних матеріалів Писанка з проблем художньої освіти й виховання підростаючого покоління.

У 1960-х роках знали і цінували науково-теоретичні праці Писанка та підтримували ідею їхнього видання не тільки відомі художники України, а й майстри пензля Росії, Латвії, Естонії. У молоді роки Микола Писанко був у дружніх стосунках з С. Отрошенко, 1965 року, перебуваючи на пленері у Криму, зустрічався з всесвітньо відомим футуристом Да-

«Київська Русь»

видом Бурлюком, вихідцем із України, соратником Маяковського і Хлебникова. Бурлюк був у захваті від поетизації художнього образу в творі мистецтва як творчого методу художника.

Характерною світоглядною основою теоретичної творчості художника вже у той час стала антитеза «соціалістичному реалізму» – це стало новою естетикою як звернення до колористичних можливостей самого живопису, народного мистецтва та засад українського національного духу.

Під час суттєвого похолодання в суспільно-політичному житті України, коли «відлига» взялася «приморозками», почалися утиски прав і свобод людини з боку тоталітарної держави. Замовчуваний і переслідуваний в епоху тоталітаризму Писанко, інвалід Другої світової війни І групи, був виключений зі Спілки художників із формальною мо-

тивацією – за неучасть більше п'яти років у виставках. Проте істинна причина піддання обструкції теоретичної творчості Писанка була глибшою... Вона закорінена у несприйнятті й критиці художником методу «соцреалізму», тематичної совкової практики ідеологічних агіток та натуралізму в мистецтві.

У скрутний для Миколи Писанка час переслідувань усе ж знайшлися митці, які його підтримували. Це Карпо Трохименко, Олександр Сиротенко, Євген Волобуєв, Олександр Будников, Іван Макогон, Василь Забашта, Михайло Криволапов, Василь Гурін, Микола Титов, Віталій Губенко, Микола Черенюк, пізніше й інші відомі художники.

Микола Писанко був людиною наполегливою і цілеспрямованою, козацької статури, зо два метри зростом, із долонею як дві долоні звичайної людини. У справі видання

науково-теоретичного матеріалу та відновлення справедливості він звертався в різні інстанції, зокрема і в керівні органи колишнього Союзу, в Академію мистецтв, Міністерство культури, Спілку художників, а під час «перебудови» безпосередньо й до Михайла Горбачова. Реагуючи на звернення Писанка до авторитетних інституцій, зважаючи на широкий розголос, із Києва була направлена державна комісія на чолі з Василем Забаштою для вивчення і експертної оцінки теоретичного доробку й ілюстративного матеріалу художника. Державна комісія, ознайомившись із його доробком, дійшла висновку, що теоретичні напрацювання Писанка є цінним матеріалом, відкриттям у галузі образотворчості нових, незвіданих шляхів світового рівня. Комісія рекомендувала видати посібник у двох частинах: «Рух, простір і час в образотворчому мистецтві» та «Теорія колірної гармонії».

В епоху горбачовської «перебудови», у кінці 1980-х років, після завершення роботи державної експертної комісії, Микола Писанко був поновлений у Спілці художників. Але тільки в незалежній Україні 1995 року видавництвом «Вища школа» була опублікована перша і єдина книга Писанка «Рух, простір і час в образотворчому мистецтві» ще за життя автора. Виходу в світ «першої ластівки», як з любов'ю називав свою першу книгу Микола Писанко, посприяло звернення 12 відомих художників, професорів, академіків до тодішнього міністра культури Івана Дзюби на підтримку видання теоретичних матеріалів художника.

Як теоретик мистецтва, художник-практик та непереісна особистість, Микола Миколайович залишив нам засадничі константи національної образотворчості. Його плідна творча діяльність на ниві художньої освіти й естетичного виховання підростаючого покоління – це неопізнаний набуток національної етнокультури України.

редактор
Надія ПАСТЕРНАК

у місті лева

■ ПРЕМ'ЄРА «РІЗДВЯНОЇ НОЧІ»

У Львівському драматичному театрі імені Марії Заньковецької — прем'єра вистави Михайла Старицького «Різдвяна ніч» за твором Миколи Гоголя. «Історія кохання Вакули і красуні Оксани знайома кожному з нас із дитинства, але в театральному прочитанні вона сприймається по-особливому, як справжня зимова казка», — зазначила провідний редактор літературної частини театру Леся Кічура. Своєрідного колориту виставі додає звучання стародавніх українських колядок. На прем'єру запрошені діти з родин учасників АТО та малозабезпечених сімей.

■ НА СТАТУС НАЦІОНАЛЬНОГО

Керівництво Державного меморіального музею-садиби Михайла Грушевського у Львові звернулося до комісії з питань культури Львівської обласної ради з проханням підготувати звернення до Президента, аби музею надали статусу національного. Із схожою пропозицією львів'яни вже зверталися до керівництва держави в рік відзначення 140-річчя Грушевського, але прохання залишилися без відповіді. Тепер у музеї сподіваються отримати цей статус під час святкування 150-річчя відомого українського історика, громадського діяча Михайла Грушевського.

■ БУДЕ ЩЕ ОДИН МУЗЕЙ І ПАМ'ЯТНИК

В Українському Католицькому університеті відкрилась фотовиставка «Творець мелодії незнищенності» відомого львівського фотомитця Йосипа Марухняка, присвячена 200-річчю від дня народження автора мелодії Державного гімну України Михайла Вербицького.

Автор подарував колекцію своїх світлин університетові, і вони стануть основою майбутнього музею Михайла Вербицького, який відкриється в УКУ. А завершується проголошений ЮНЕСКО Рік Михайла Вербицького встановленням у Львові пам'ятника йому на стику вулиць Михайла Вербицького, Чупринки та Бандери у неділю, 27 грудня.

■ ПЕРЕМОГА НА МІЖНАРОДНОМУ КОНКУРСІ

На Міжнародному конкурсі вокалістів у Мінську переміг провідний соліст Львівського національного академічного театру опери та балету імені Соломії Крушельницької Михайло Малафій.

Недавній випускник, нині аспірант Львівської національної музичної академії імені Миколи Лисенка, за час короткої творчої кар'єри вже тричі ставав лауреатом на вокальних конкурсах за кордоном. Авторитетне журі одногослоно визнало його окрасою конкурсу у Мінську і присудило першу премію.

Як сто років тому

Надія ПАСТЕРНАК

У приміщенні Марійського товариства, що на вулиці Руській, 10, відкрилась виставка шопок і традиційного різдвяного декору, який переносить нас у містерію Різдва столітньої давнини.

У саяві мерехтливих ілюмінацій і перенесення новорічно-різдвяними європейськими і китайськими прикрасами наших міст так хочеться чогось справжнього, простого і автентичного. І відповідь на цей запит душі дає невеличка виставка різдвяних шопок, ялинкових прикрас та етноіграшки, яка експонуватиметься в Марійському товаристві до 25 січня наступного року. Заходиш туди – і ніби поринаєш у містерію Різдва початку ХХ століття. Про дійсність нагадує хіба що великий монітор, на якому демонструється відеоролик про виготовлення таких іграшок у тернопільській етномайстерні «Коза Дереза».

Побачене справді вражає: це різні мініатюрні шопки, якими можна декорувати домашній різдвяний куточок: одна – з дерева у вигляді розкладної книжки, інша – з вирізаними дерев'яними фігурками всіх персонажів, які можна зняти і заховати у скриньку, ще інша шопка вив'язана нитками, а іграшки виготовлені з текстилю, з гречаного лущиння, тирси, вати, паперу...

«Ми намагалися створити такі іграшки, якими львівські міщани декорували ялинку на початку ХХ століття, тому використовували специфічні матеріали, – розповідає Софія Дольна, менеджер етномайстерні «Коза Дереза». – Хоча ялинку не належить до наших давніх різдвяних традицій. У нас завжди святковим декором була солома: дідух, павук, солом'яний ангелик, а оті модні віяння з ялинкою прийшли в Галичину за часів Австро-Угорської імперії... Ми шукали різну літературу, щоб довідатися, якими були ті давні іграшки, і помаленьку створювали свої колекції, кожного Різдва – нову. Ви можете побачити багато текстильних іграшок:

ось колекція «Янгельський хор», де ангелики колядують і в кожного є свій музичний інструмент. А ось ангелик із бубном, ангелик-лірник, ангелик-сопілкар, або колекція зірочок «Від Романа до Йордана», де кожна зірочка зображає якесь зимове українське свято: дівчата ворожать на Андрія, ідуть коляднички, Маланка з Козою... У нас є не лише новорічні іграшки, ось колекція «Бабусина казка», де зібрані скульптурки, які своєю стилістикою дуже нагадують етноіграшку».

Увагу привертають текстильні зайчики, котики, коники, ведмедики, герої відомих світових казок, як от «Снігова Королева». Моя співрозмовниця пояснює, що кожна з цих іграшок має свою легенду і є символічним подарунком: наприклад, зайчика можна подарувати тому, кому ми хочемо побажати спритності, ведме-

ми, малі, колись перед Різдвам виготовляли на ялинку ланцюжки із вати і соломи. Це було так цікаво, заворужуюче! Як розповіла Софія Дольна, тернопільська етномайстерня «Коза Дереза» діє уже чотири роки. Її ініціатором і натхненником є дитячий лікар Вікторія Колодій. Лікуючи дітлахів, дивлячись на їхні сумні очі під час хвороби, лікар розу-

дика – сміливості, здатності на мужній вчинок, а коник – то взагалі ідеальний подарунок, адже це вірний приятель і помічник козака, хлібороба, а бо ж коза – героїня багатьох фольклорних обрядів. Її недаремно на Маланку водять... Цікаво те, що ці іграшки пахнуть кавою, ваніллю, корицею. Ними спеціально обробляють тканину перед нанесенням візерунка.

А ще на виставці є антистресові іграшки – великі котики, зайчики, ведмедики, які наповнені лущинням з гречки, і воно приємно шарудить – заспокоює. Слухаючи цю розповідь, торкаючись іграшок, справді поринаєш у містерію дитинства. Пригадується, як

міла, що їх потрібно веселити. Спочатку заснувала майстерню з прокату костюмів, а потім народилась ідея ось такої іграшки. Більшість її задумів розробляють дизайнери і втілюють художники. Багато з них – молоді мами, які працюють вдома, доглядаючи діток. Етноіграшка від «Кози Дерези» набуває все більшої популярності. Нею цікавляться львів'яни, численні туристи, яких багато у центрі міста, бо «Коза Дереза» вже вдруге гостює у Львові і вже два роки поспіль бере участь у різдвяних ярмарках у Кракові, Празі та Відні.

Фото з вистави Йосипа МАРУХНЯКА

редактор
Леся САМІЛЕНКО

Музика

МАЕСТРО КЛАРНЕТИСТ-ВІРТУОЗ

Володимир Миколайович Бобров — завідуючий відділом духових та ударних інструментів Харківського музичного училища імені Б. М. Лятошинського.

Ще в студентські роки він став солістом оркестру Харківської опери, освоївши протягом 13 років увесь оперний та балетний репертуар; включаючи наступні сім років його роботи у філармонійному оркестрі та закінчуючи періодом, коли з'явилися його диригентські роботи.

Але розуміння унікальності того, що робив Володимир Бобров у кларнетових партіях оперного репертуару прийшло до мене не одразу. Читаю студентам курс із інструментознавства, де у темі про дерев'яні духові інструменти хочу продемонструвати переваги виразності, які дає кларнетистам одинарна тростина (порівняно з подвійною тростиною гобоя та фагота). Аналізую для цього епізод із другого акту «Травіати» Джузеппе Верді («відкрите» місце, коли соло кларнета лунає у гнітючій тиші, а Віолетта пише листа Альфреду). Ця мелодія звучала у виконанні Боброва, як легкий подих вітру.

Слухаючи це у виконанні маестро, здається, ніби так його грають усі. Але у пошуках ілюстрації для лекції я умисно переслухав безліч записів «Травіати» у виконанні найкращих диригентів світу та найпрестижніших оркестрів. У жодному з записів так не грають.

Занурено в задум автора грав він кларнетові партії в оперних, балетних та симфонічних творах Чайковського, бо переконаний, що роль кларнета у партитурах Петра Чайковського є надзвичайною. А в бесідах про музику цього композитора прирівнюю, наприклад, «Пікву даму» до концерту для кларнета з оркестром.

Інкили В. Бобров злегка «бешкетував», несподівано забарвлюючи блюзове свінговання кларнетоловою стилістикою. Відбувалось це спонтанно, з відчуттям свободи, імпровізації. Так витончено й зі смаком, з такою посмішкою, що суворі академічні диригенти дозволяли це йому. Хоча в ті часи натяк на джазову стилістику міг бути сприйнятий, як зухвалий випад.

А деякі театри ходили на вистави за участю В. Боброва, як на знаменитого співака.

Як концертмейстер групи кларнетів, він не виконував партій видових інструментів. А шкода. Тому й не вдалося почути у його інтерпретації розкішне соло бас-кларнета в «Аїді» Джузеппе Верді, чи гру у партії ес'ного кларнета... Шкода, що нема аудіозаписів гри талановитого музиканта. Хоча зрідка вистави писались у фонди радіо.

Григорій ГАНЗБУРГ,
кандидат мистецтвознавства, член Національної спілки композиторів України

Цей творчий колектив існує вже не рік поспіль, але знають його творчість лише ті, хто сповідує віру в Бога та має глибинні знання історії людства.

Правильні ведичні знання, які роблять свідомість людини не лише інакшою, правильною чи вірною, а й добродушною. А добродушність людини — це той складовий елемент характеру, що формує її буття, та її оточуючих її людей. Людина розвиває свої якості свідомо тільки за умови впливу середовища та її авторитетів. Тож лідер рок-групи «Сварожичі» Віктор Чорний та його команда однодумців і є такими сповна. Наповнюючи людські душі світлом любові до життя і людей, «Сварожичі» збуджують своїми піснями нашу глибинну історичну пам'ять, наvertsаючи слухачів на роздуми про вічне.

Вони задумали і провели в Києві свято Перуна, залучивши увагу представників усіх конфесій та храмів, які побудовані в столиці, і дуже успішно знайшли спільну мову з учасниками цього дійства. Власне це і є головною ідеєю лідера як учасника змагань на посаду міського голови. Все — логічно. З фундаменту починається бу-

Рок-група «Сварожичі»

дівництво і відродження. З голосу новонародженої дитини — її перші земні кроки.

Тож про рок-гурт ми розмовляємо з Віктором Чорним і починаємо з прізвища, що так і напрошується до відповіді.

— *(Посміхається).* Я не маю жодного стосунку до роду знаменитих артистів, які носять це прізвище і як своє, і як сценічне. Але в моєму роду є видатні музиканти. Я родич композитора Івана Карабиця, з дитинства знаю та люблю музику. І моя ідея створення свого музичного колективу не випадкова. Мій брат Кирило Карабиць (син) для мене завжди був ав-

торитетом. Тож все, що я робив і планую робити далі — зовсім не випадковість, а скоріше закономірність у виборі пріоритетів у моїй долі.

— **Ваш творчий доробок — це лише початок, але вже досить виразний у сенсі зробити гідний вклад в українську музичну культуру. Що плануєте?**

— Так, маємо пісні, які незабаром запишемо у свій перший альбом, плануємо назвати його «Напої мене водою», як наша титульна пісня, котру ми написали ще на початку свого творчого шляху. А матеріалу є вже на два альбоми, працюємо

над ідеєю давно. Склад команди змінюється, але ми — двоє друзів, які разом багато років, і зараз є лідерами команди, що час від часу дивує наших шанувальників своєю творчістю, щоразу переконаємося — ми на правильному шляху.

— **А відрізняється ваш вибір репертуару з-поміж загалу і хто пише пісні?**

— Музику пишемо самі, а от автором більшості наших текстів є талановитий поет Микита Воробійов. Пісня «Білий птах» присвячена загиблим воїнам і тим, хто покликаний Богом бути вірним захисником Вітчизни і безстрашним до останнього подиху.

Коли ми загорілися ідеєю відродження слов'янських традицій, то в основі нашого репертуару стали домінувати пісні філософського змісту, зокрема — купальські. Саме тому позиціонуємося і як фолк-група.

— **Ви згадали про свого давнього друга і однодумця в колективі. Хто він?**

— Це Руслан Степанов, із яким ми починали ще з минулого проекту. А зараз у нашому колективі друзів і Леонід Ципис (бас, вокаліст), і Ігор Лященко (ударні і перкусія).

Розмову вела Леся САМІЛЕНКО

Український Френсіс Гойя

Так цілком справедливо можуть заявляти всі слухачі, що мали щастя побувати на концерті гітариста з великої літери Марка Топчія.

Концерт відбувся в переповненій залі Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. Марко настільки майстерно віддавався виконанню музичних творів, що, здавалось, навколо нього не існує нічого, крім святої музики і гітари, з якою маестро зливався воедино! Бездоганна техніка виконання і природний артистизм — ось що характеризує нову зірку українського гітарного мистецтва. Недарма ж Топчий — володар понад 50(!) престижних премій, 26 з яких — перші, здобуті у професійній категорії на міжнародних конкурсах класичної гітари в Іспанії, Італії, Франції, Німеччи-

Марко ТОПЧИЙ

ні, Сполучених Штатах, Китаї, Японії, Україні та в багатьох інших країнах світу. Марко почав займатись музикою з чотирьох років у класі В. Гуменюка, а згодом у класі Б. Бельського, потім брав майстер-класи у відомих музикантів-гітаристів

світу. Закінчив екстерном Харківський національний університет мистецтв імені І. П. Котляревського по класу гітари під керівництвом професора В. Доценка.

І ось завершення музичної освіти в якості асистента-

стажиста в Національній музичній академії України у творчого керівника професора Ю. Алексика. Окрім, власне сольних виступів значне місце у творчій кар'єрі гітариста займають виступи у супроводі симфонічного оркестру, викладання майстер-класів та створення архівних звукозаписів у студіях.

На концерті в залі академії прозвучали класичні твори для гітари композиторів Х. Родріго, М. Кастельнуово-Тедеско, Ф. Таррега, серед них і знаменитий твір Х. Родріго — концерт «Аранхуес» для гітари з оркестром. Глядачі довго не відпустили Марка Топчія зі сцени, вимагаючи шквалом оплесків чудового виконання на «біс» все нових і нових шедеврів гітарного мистецтва.

Георгій ЛУК'ЯНЧУК

редактор
Лєся БОГОСЛОВ

краєзнавство

■ ПРИНАГІДНО

Василь Смиренко

“Найвидатніший, найщиріший українець, який захоплювався українською справою не тільки до глибини своєї душі, а й до глибини своєї кишені”.

Є. Чикаленко

Василь Смиренко народився 7 березня 1835 року у багатодітній родині колишнього кріпака графів Воронцових Федора Смиренка та Насті Яхненки. У них було 22 діти, вижило лише вісім. Василь був наймолодшим. Усі його брати та сестри помирали рано.

Сам він дожив до 70 років. Початкову освіту, як і всі діти Смиренків та Яхненків, отримав удома, де вивчив кілька іноземних мов. Навчався також і у заводській школі та школі, створеній Яхненками поблизу Платонового хутора. Батько хотів для сина найкращої освіти, тому і забезпечив навчання у петербурзькому пансіоні Золоточа.

Цей заклад давав також вагомий знання з технічних досліджень. Федір Смиренко бачив у синах свою майбутню зміну і мріяв, щоб вони опанували технологію цукровиробництва і машинобудування.

Тому Василь пішов шляхом, пройденим уже його старшим братом Платоном, який успішно закінчив Паризький політехнічний інститут і став технічним керівником фірми. Після завершення навчання перед талановитим інженером-конструктором відкрився досить привабливий і перспективний шлях для роботи в пристойних наукових лабораторіях.

Проте передчасна смерть старшого брата Платона змусила молодшого відмовитися від заманливих пропозицій. Із біллю та тривогою про свою подальшу долю він повертається на Батьківщину і залучається до вирішення невідкладних справ родинної фірми.

Світова наука втратила майбутнього видатного вченого, але вітчизняна цукрова галузь отримала високопрофесійного фахівця. Українська культура на кілька десятиліть придбала свого матеріального оберога.

Саме ця сфера його діяльності і залишила найглибший слід у людській пам'яті і національній історії. Сутність цієї видатної людини і великого патріота України найвірніше визначає його близький побратим Євген Чикаленко.

У прощальному слові він висловив повчальну для всіх думку про те, що Василь Смиренко належав до когорти тих небагатьох національних діячів, які любили Україну не лише до глибини душі, а і до глибини кишені.

Можна стверджувати, що з середини 70-х років минулого століття до початку Першої світової війни в країні не відбулося жодного проекту, який би не підтримував великий меценат.

Великий меценат та громадський діяч Василь Смиренко

Петро ВОЛЬВАЧ

Упродовж XIX–XX століть славетна та чисельна родина Смиренків зробила величезний внесок у розбудову економіки, торгівлі, машинобудування, цукрової промисловості, розвиток науки і культури та національне відродження України.

Своєю багатолітньою подвижницькою діяльністю вона підготувала як матеріальний, так і духовний ґрунт для відродження української нації, сприяла появі, вихованню та консолідації національно-патріотичних організацій та політичних партій в Україні.

У 40-50 роки XIX століття українські підприємці Смиренки та Яхненки започаткували не лише в Україні, але і в колишній Російській імперії модерне промислове цукрове виробництво, машинобудування, створили в країні розгалужену та потужну мережу торгівлі цукром, пастилою та іншими кондитерськими виробами. Український цукор-рафінад та унікальна смиренківська пастила у величезних обсягах експортувалася до багатьох країн Західної Європи, успішно конкуруючи з бельгійською, французькою та німецькою продукцією.

Вперше у Російській імперії фірма українських підприємців «Брати Яхненки–Смиренки» здійснила виготовлення суцільнометалевих кораблів. І в часи, коли в царській Росії переслідувалася не лише українська мова та культура, а й була заборонена сама назва України, високопатріотичні підприємці назвали свої суцільнометалеві кораблі «Українцем» та «Святославом». Упродовж кількох десятиліть вони успішно ходили по Дніпру.

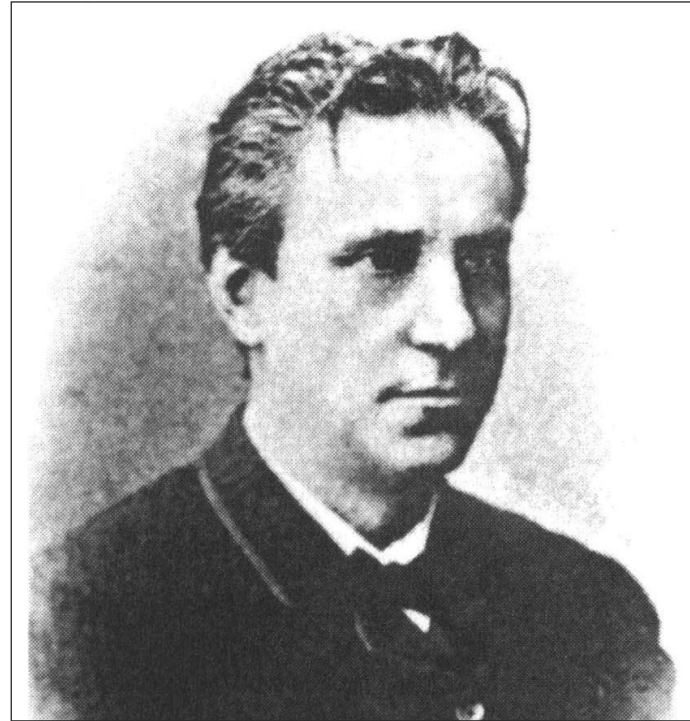
Українська мова домінувала на всіх смиренківсько-яхненківських підприємствах, нею користувалися і робітники, і заводські службовці та викладачі школи і технічного училища. Її використовували навіть у діловодстві. Така зухвалість непокоїла поліцію та охоронне відомство. До столичного жандармського де-

партаменту стали надходити тривожні повідомлення про небезпечне для імперії українофільство на цих підприємствах.

Постійні доноси ускладнювали її підприємницьку діяль-

лодшого брата Платона Смиренка Василя, який щойно закінчив Паризьку політехніку.

Молодий керівник, якому не виповнилося ще і 30 років, докладав колосальних зусиль аби врятувати фірму. Місяця-

Василь СИМИРЕНКО

ність, заважали залученням нових кредиторів. Кредитування фірми різко погіршилось після революційних подій у Польщі. До всіх проблем долучилися ще й внутрішні негаразди. Фатальні наслідки для подальшої діяльності потужної фірми мало також тяжке захворювання і передчасна смерть у 1861 році 43-річного Платона Смиренка. Упродовж майже 20 років він був її економічним ідеологом і талановитим керманічем. Через кілька років залишає світ його батько Федір Смиренко, організатор і її багаторічний керівник. Невдовзі помирають і інші засновники фірми Терентій і Степан Яхненки.

Для керівництва фірмою кредитори створили адміністрацію. Проте її нові керманічі виявилися малокомпетентними як у технічних, так і фінансових справах. Тому через шість років адміністрація торгово-промислового дому змушена була повернути родині Смиренків право голосу. Тому для керівництва всіма справами фірми запросила мо-

дендропарк та посадив перший плодовий сад, створив каскад ставків, обсаджених вербами. До будинку та цукрового заводу він виклав бруківку, що збереглася й донині. Упродовж 40 років це мальовниче село і садиба Василя Смиренка була справжньою духовною столицею України.

Через кілька років невтомної праці цукровий завод Смиренка перетворився на один із кращих і найприбутковіших підприємств не лише на Київщині, а і в усій Російській імперії.

Із перших днів успішної роботи модернізованого і відродженого заводу великий українець, майбутній меценат приймає доленосне рішення для української науки і культури. Підтримуючи родинні традиції Василь Смиренко вирішує виділяти щорічно на цю справу 10 відсотків із свого щорічного прибутку. Упродовж сорока років він жодного разу не порушив свою клятву, дану ще у далекій молодості.

Доступні для нас джерела засвідчують, що Василь Смиренко через створений ним фонд «Товариство допомоги літературі й науці» надавав фінансову підтримку багатьом українським письменникам, митцям, науковцям, громадським діячам. На його гроші здійснено кілька видань «Кобзаря» Тараса Шевченка, праці Олександра Кістяківського, Павла Чубинського, Михайла Коцюбинського. Є відомості й про те, що Михайла Драгоманова в еміграції фінансово підтримував саме Василь Смиренко. Він же надавав через свій фонд матеріальну підтримку Михайлу Грушевському, Миколі Лисенку та українським театральним групам.

Василь Смиренко добре усвідомлював, які наслідки могла б спричинити його щедро матеріальна підтримка всіх українських проектів та організацій. Олександр Лагоцький у своїх спогадах «Сторінки минулого» зазначає: «За життя він забороняв будь-де хвалитися його субсидуваннями. Все це робилося так, що ім'я його залишалось десь у тумані, і багато хто з громадян київських знали тільки, що є якийсь жертводавець, але хто він, залишалось для них загадкою. ▶

краєзнавство

СИМИРЕНКИ ПІД ЗАБОРОНОЮ

Про роль Василя Симиренка в царині розвитку української культури більшовицькі історики воліли не згадувати. А після трагічного для всієї його родини 1933 року, коли як «ворога народу» заарештували, а 1938-го знищили сина його племінника Левка професора Володимира Симиренка, всі Симиренки потрапили під заборону. У лютий ненависті до цієї високоінтелектуальної та високопатріотичної родини перейменували навіть знаний у всьому світі сорт яблуни Ренет Симиренка, назвавши його Зеленоку вуда.

На жаль, за всі роки незалежності України майже нічого не зроблено для того, аби повернути в українську історію й культуру ім'я цієї видатної людини. Трапилося те, що про славетну родину Симиренків сучасна українська спільнота довідується лише з фундаментальних досліджень про нашого садівничого генія – Левка, племінника Василя Симиренка. Тож і не випадково, що саме ім'я Левка Симиренка, його невмирущу наукову спадщину сьогодні уособлюють в епіцентрі громадської популярності та на вершині слави. Про його життя та діяльність в Україні та світі сотні статей, десятки монографій, випущені художні книги, створені науково-популярні фільми.

Левко Симиренко з дітьми

Існує премія НАН України ім. Левка Симиренка. Іменем видатного вченого-садівника та помолога названо єдиний в Європі інститут помології.

Як не прикро констатувати, але листи і багаточисельні звернення до можновладців за роки незалежності України щодо гідного вшанування пам'яті Василя Симиренка, як оберіга української культури і науки, не знаходили ні розуміння, ні жодної підтримки.

Тому українська громадськість й донині залишається мало поінформована про ту колосальну роль, яку відіграв меценат, громадський діяч та видатний підприємець у розвитку української культури та створенні економічного й культурного базису для незалежності країни. Свідченням цього є цілковите ігнорування як владними структурами, так і громадськими організаціями важливої для нашої держави дати – 180-ліття від дня народження Василя Симиренка.

Як симиренкознавець певну провину за це я перекладаю й на себе. Проте, перебуваючи вже другий рік під російською окупацією в Криму, я не міг взяти активну участь у поверненні із забуття цієї видатної людини і гідно вшанувати його пам'ять хоча б у цей ювілейний рік (180-ліття від дня народження і 100-ліття із дня смерті).

►Знали цього жертводавця під іменем «Хорса», і вислів «Хорс засіяв» був рівнозначним тому, що дано на якусь справу нові кошти. Перелічити все, що було зроблено Василем Симиренком для різних культурних закладів, і не маю спромоги, та й навряд чи хто зможе це зробити, бо участь його у справах, повторюю, завжди була мовчазною.

Досить тісно співпрацював Василь Симиренко і з видатним ученим і громадським діячем, автором українського національного гімну «Ще не вмерла Україна» Павлом Чубинським. Аби підтримати його матеріально підприємець залучив ученого до роботи в заводській адміністрації. Він став також одним із симиренківських акціонерів. Талановитий вчений швидко опанував технологію цукрового виробництва і був добрим управлінцем.

Тісна дружба єднала Василя Симиренка з генієм української музики Миколою Лисенком.

Василь Симиренко мав би фінансувати поїздку знаменитого українського хору Миколи Лисенка до Європи. Проте царський уряд зробив усе можливе для того, аби ця поїздка не відбулася.

Осередком єднання національно-свідомої молоді становить журнал «Основа», університетська аудиторія Санкт-Петербурга, Львова, Києва, Харкова, Одеси. Та повсюди виникають українські громади – нелегальні патріотичні організації. Її учасниками стають передові люди української культури і науки, патріотична талановита студентська молодь.

Нелегальне кийське товариство «Громада» засноване в 1859 році. Збереглася світлина, датована 1874 роком. Вона документально засвідчила, що до товариства входила майже вся тогочасна українська демократична інтелігенція: Михайло Драгоманов, Павло Житейський, Павло Чубинський, Михайло Старицький, Олександр Кошеський, Олександр

Русов, Іван Нечуй-Левицький, Данило Мордовець, Володимир Самійленко та інші.

Організація була досить розгалуженою. Її осередки створювалися у багатьох містах: Одесі, Харкові, Чернігові, Полтаві.

Немає сумніву, що до Київської громади Василя Симиренка могли залучити як його родич, професор Олександр Кістявський, так і Павло Чубинський, який працював в заводському управлінні. У по-

Павло ЧУБИНСЬКИЙ

дальшому меценат мав змогу спілкуватися з багатьма громадівцями. Через завантаженість підприємницькими та виробничими справами В. Симиренко не часто появлявся на зібраннях і не був активним діячем організації. Проте його присутність у її діяльності відчувалась щоденно у кожному національному проекті, які втілювалися громадівцями у життя. В середовищі організації Василя Симиренка завжди представляв професор історії Київського університету св. Володимира Володимир Анатольович.

У подальшому меценат та вчений потоваришували. Ця дружба двох видатних людей стала доленосною для української культури. Адже вони духовно так споріднилися, що професор Володимир Анатольович став справжнім симиренківським духовником. Йому Василь надав право розпоряджатися коштами, які він виділяв на українські справи. Без узгодження і обговорення з Володимиром Анатольо-

майже вся українська демократична інтелігенція. Те що в 90 роки XIX ст. підготовкою словника до видання опікувався журнал «Киевская старина» і особисто її редактор В. Науменко свідчить, що цей проект не міг бути реалізованим без фінансової підтримки Василя Симиренка.

Говорячи про величезну роль В. Симиренка у відродженні та розвитку української культури, освіти і науки, не можна оминати ще кілька важливих напрямків, зокрема україномовного шкільництва та наукових досліджень. Саме цими напрямками опікувався створений меценатом фонд «Сприяння розвитку української культури і науки».

Безумовно, що про повноцінну шкільну освіту національними мовами у деспотичній Російській імперії не треба й казати. Тому громадівці, просвітяни та наукове товариство ім. Тараса Шевченка до україномовної народної освіти вирішили йти через організацію розгалуженої мережі недільних шкіл. У середині 50-х років цю справу в Україні започаткував ще Тарас Шевченко, коли працював у Київській археологічній комісії. Тож ідеї геніального Кобзаря на багато років стали провідними для кількох поколінь української інтелігенції.

Виняткове місце в благодійницькій діяльності Василя Симиренка посідає багатолітня підтримка наукового товариства ім. Т. Г. Шевченка. Документальних матеріалів про цю співпрацю збереглося мало, оскільки всі акції відбувалися досить законспіровано. До того ж після окупації Західної України російськими військовими в 1915 році НТШ потрапило під заборону, а його фундаментальна книгозбірня та величезний архів окупанти вивезли до Росії. Друге знищення НТШ відбулося в 1939 році після захоплення Львова радянськими військами.

Незважаючи на колосальний внесок Василя Симиренка у розвиток української культури та модернізацію вітчизняної цукрової промисловості, життя та діяльність великого мецената, громадського діяча та видатного інженера-конструктора й донині лишається поза увагою дослідників. Помер він за два роки до лютневої революції та більшовицького перевороту у Петербурзі. Тому й дати його народження та смерті в Україні жодного разу не вшанувалися.

Бібліотека НТШ у Львові

редактор
Євген БУКЕТ

ПІСЛЯМОВА

ДІВЛЮСЬ Я НА НЕБО ТА Й ДУМКУ ГАДАЮ

Дивлюсь я на небо та й думку гадаю:
Чому я не сокіл, чому не літаю,
Чому мені, Боже, ти крилець не дав?
Я б землю покинув і в небо злітав.
Далеко за хмари, подальше од світу,
Шукать собі долі, на горі привіту,
І ласки у зірок, у сонця просить,
У світлі їх ясній все горе втопить.
Бо долі ще змалку здаюся я нелюбий,
Я наймит у неї, хлопцюга прибудний;
Чужий я у долі, чужий у людей:
Хіба ж хто кохає нерідних дітей?
Кохаюся з лихом, привіту не знаю
І гірко, і марно свій вік коротаю,
І в горі спізнав я, що тільки одна –
Далекее небо – моя сторона.
І на світі гірко, як стане ще гірше, –
Я очі на небо, мені веселіше!
Я в думках забуду, що я сирота,
І думка далеко, високо літа.
Коли б мені крилля, орлячі ті крилля,
Я б землю покинув і на новосілля
Орлом бистрокрилим у небо польнув
І в хмарах навіки от світу втонув!

АСМАНДАРҒА БАҒЫП УЙЗАРЫМДЫ ҺҮТӘМ

АсмандарҒа бағып уйзарымды Һүтәм,
Бласындай булып канат қағып үтәм,
Ниңә, Хозайым, кош түгелмен мин,
Күпме был ерзә йәш түгермен мин?
Әрнеүзәрәм ташып, һағыштарзан қасып,
Узмыш тапһам ине, болоттарҒа ашып,
Йылыһын эзләп қояш-йондоззоң,
Иретер инем күңелдең бозон.
Бала сактан язмыш мине қаға-һуға,
Ялыныслы хәлем, ялысылыкта уза,
Яттар алдында йөз һыуым түгәм,
Һыйзырмай һис кем, қайза ла үгәй.
Кайғы-хәсерәт баса, бәхәтһезлек – қорзаш,
Үстем шатлык күрмәй, әсенеүзәр юлдаш.
Үзәккә үтте ерзәге гүрәм,
Тик күктәр мине яқыны күрер
Сабырзарым бөһтә, йһандарҒа бағам –
Йһуаныстарзы йһандарзан табам,
Алыс-алысқа хыялда осам,
Үкһезлегедән күктәргә қасам.
Теләк қабул булып, осам бөркәт коштай,
Канаттарым киреп, асмандарҒа ашһам,
Һис қайтмас инем бүтән был ергә,
Болот әсенә батып ғүмергә!

Громадська ініціатива «Дивлюсь я на небо»

ДО 200-РІЧЧЯ МИХАЙЛА ПЕТРЕНКА

Євген БУКЕТ

**Зазвичай на запитання
«Хто є автором пісні
«Дивлюсь я на небо та й
думку гадаю...»?» дають
дві відповіді: Тарас
Шевченко або народ.**

Мені іноді доводилося демонструвати людям статтю про цей твір у Вікіпедії, аби довести, що автором слів одного з найвідоміших українських романсів є слобожанський поет-романтик першої половини XIX століття Михайло Петренко.

Михайло Петренко народився в 1817 році, ймовірно, в місті Слов'янську Слобідсько-української губернії в сім'ї губерньського секретаря. Після закінчення юридичного факультету Харківського університету працював, як і батько, чиновником.

Проте справжнім його покликанням була поезія. Вперше згадка про поета Михайла Петренка з'явилася в 1841 році в поетичному альманасі «Сніп», який видавав Олександр Корсун. У збірці під загальним заголовком «Думки» було надруковано кілька віршів Петренка: «Недоля» (Дивлюся на небо та й думку гадаю...), «Вечірній дзвін» (Як в сумерки вечірній дзвін...), «Смута» (Чого ти, козаче, чого ти, бурлаче...), «По небу блакитним очима блукаю...», «Гей, Іване! Пора...» (два вірші), «Брови» (Ой, біда мені, біда...) та «Туди мої очі, туди моя думка...» Вірші поета видавалися за його життя ще в двох поетичних збірниках.

Портрет Михайла Петренка роботи заслуженого художника України Олександра Чередниченка

Вірш «Дивлюсь я на небо та й думку гадаю...» свого часу сподобався Тарасові Шевченку і він записав його до одного зі своїх альбомів. Саме тому дехто й сьогодні помилково вважає Кобзаря його автором.

Особливої популярності пісня набула вже в ХХ столітті. Поділяють, що це відбулося після того, як студент класу Паторжинського Київської консерваторії Дмитро Гнатюк заспівав «Дивлюсь я на небо...» в Москві на урочистостях із нагоди 70-річчя Сталіна.

Сьогодні серед відомих виконавців цієї пісні можна назвати імена Бориса Гмирі, Івана Жадана, Івана Козловського, Анатолія Солов'яненка, Ярослава Євдокимова, Юрія Гуляєва, Мусліма Магомаєва, Олександра Пономарьова, Олександра Малініна, Марка Рейзена, Ігоря Борка тощо.

12 серпня 1962 року в космічний політ з Байконура стартував корабель «Восток-4», на борту якого був перший космонавт-українець Павло Попович. У космосі він заспівав пісню «Дивлюсь я на небо...», начебто для Сергія Корольова, також українця, який був у Центрі управління польотами впродовж сеансу радіозв'язку, знаючи, що пісня йому подобається.

Уже в нинішньому, ХХІ столітті співробітниками Андрушівської астрономічної обсерваторії створено неперевершений пам'ятник поету-романтику. Астероїду, який було відкрито в ніч із 24 на 25 серпня 2009 року Юрієм Іващенко та його соратником Петром Остафійчуком і зареєстровано під номером 274843, 8 жовтня 2014 року офіційно надано назву Mukhailopetrenko.

2017 року вивониться 200 років від народження автора вірша «Дивлюсь я на небо...» Михайла Петренка. Ще 2012-го один із нащадків поета, хімік за фахом, Олександр Петренко започаткував довгострокову програму «Ідентифікація Петренків», присвячену переважно генеалогічним дослідженням роду слобожанських Петренків, а також всебічній популяризації творчості свого видатного прапрадіда.

Цю ідею нещодавно підтримав відомий харківський скульптор і меценат Микола Шакін. Він разом із краєзнавцем з Ізюма Леонідом Щибрену у грудні розпочав роботу над документальним

фільмом «Михайло Петренко – сьогодні».

Громадську ініціативу відзначення ювілею Михайла Петренка «Дивлюсь я на небо» підтримує й редакція тижневика «Культура і життя». Сподіваюся, що вже незабаром до нас приєднаються Міністерство культури України, Інститут літератури імені Тараса Шевченка НАН України, національні спілки письменників і краєзнавців, інші установи й організації.

Однією з наших ідей є книга перекладів мовами світу одного вірша – «Дивлюсь я на небо...» Нещодавно редакція «Культури і життя» вже отримала першу відповідь на запитання долучитися до перекладів. Вірш Михайла Петренка переклала башкирською мовою поетеса, перекладач, громадський діяч, заслужений працівник культури Республіки Башкортостан Гузаль Ситдикова. Ось що написала Гузаль Рамазанівна у супроводі до свого перекладу: «Спасибі Вам за пропозицію. Я цю пісню знаю з дитинства, і саме українською. І дуже вона мені подобалася. В українській пісні є те, що в башкирській, – моє (неперекладне слово). Приблизно – спів серцем, душею, біль душі».

Сподіваюся, наші читачі також долучатися до ініціативи шанування пам'яті слобожанського поета-романтика Михайла Петренка. Нові переклади його твору та інформацію про події, пов'язані з майбутнім ювілеєм, читайте в газеті «Культура і життя» вже наступного року.

Газета «Культура і життя»

№ 49–52 (4672–4675), 31 грудня 2015 р.

Виходить із 7 жовтня 1923 року
Свідоцтво про реєстрацію
КВ № 1026 від 26.10.94 р.

Засновники

Міністерство культури України, Український комітет профспілки працівників культури, редакція газети

Головний редактор

Євген БУКЕТ

Адреса редакції

03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1
Тел.: +38 (044) 498–23–66
cultandlife@gmail.com

Видавець

Національне газетно-журнальне видавництво

Генеральний директор

Андрій ЩЕКУН

Видавнича рада

Андрій КУРКОВ (голова), Анатолій СЕРИКОВ (заступник голови), Євген БУКЕТ, Сергій ВАСИЛЬЄВ, Олег ВЕРГЕЛІС, Вадим ДОРОШЕНКО, Віктор фон ЕРЦЕН-ГЛЕРОН, Наталка ІВАНЧЕНКО, Ростислав КАРАНДЄЄВ, Ігор ЛІХОВИЙ, Наталія ЛІГАЧОВА, Наталія МУСИЄНКО, Лариса НІКІФОРЕНКО, Юрій ПЕРОГАНІЧ, Роман РАТУШНИЙ, Віталій САТАРЕНКО, Олег СВІРКО, Артем СТЕЛЬМАШОВ

Адреса видавництва

03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1
Тел.: +38 (044) 498–23–65

Дизайн та верстка

Сергій ЗАДВОРНИЙ

Поліграфічний комбінат
ТОВ «Типографія "Від "А" до "Я"»
м. Київ, вул. Колекторна, 38/40
Тел.: (044) 563–18–04, 562–28–51

Розповсюдження і реклама

Тел.: +38 (044) 498–23–64;
+38 (097) 111–17–56

Редакція не публікує колективні листи та звернення
Публікуючи проблемні матеріали, редакція, окрім спеціально обумовлених випадків, подає лише авторський погляд.

Передрук і відтворення текстових та ілюстративних матеріалів «Культури і життя» – тільки з письмового дозволу редакції.

© «Культура і життя», 2015

ПЕРЕДПЛАТА НА ГАЗЕТУ ТРИВАЄ

Передплатна ціна на 2016 р.:

1 місяць – 19,22 грн; півріччя – 115,32 грн

У передплатній ціні враховано вартість доставки до вашої поштової скриньки і вартість оформлення абонементу.

Передплатний індекс
60969

Наклад 5 000

Ціна договірна

4 820157 940013 1 49